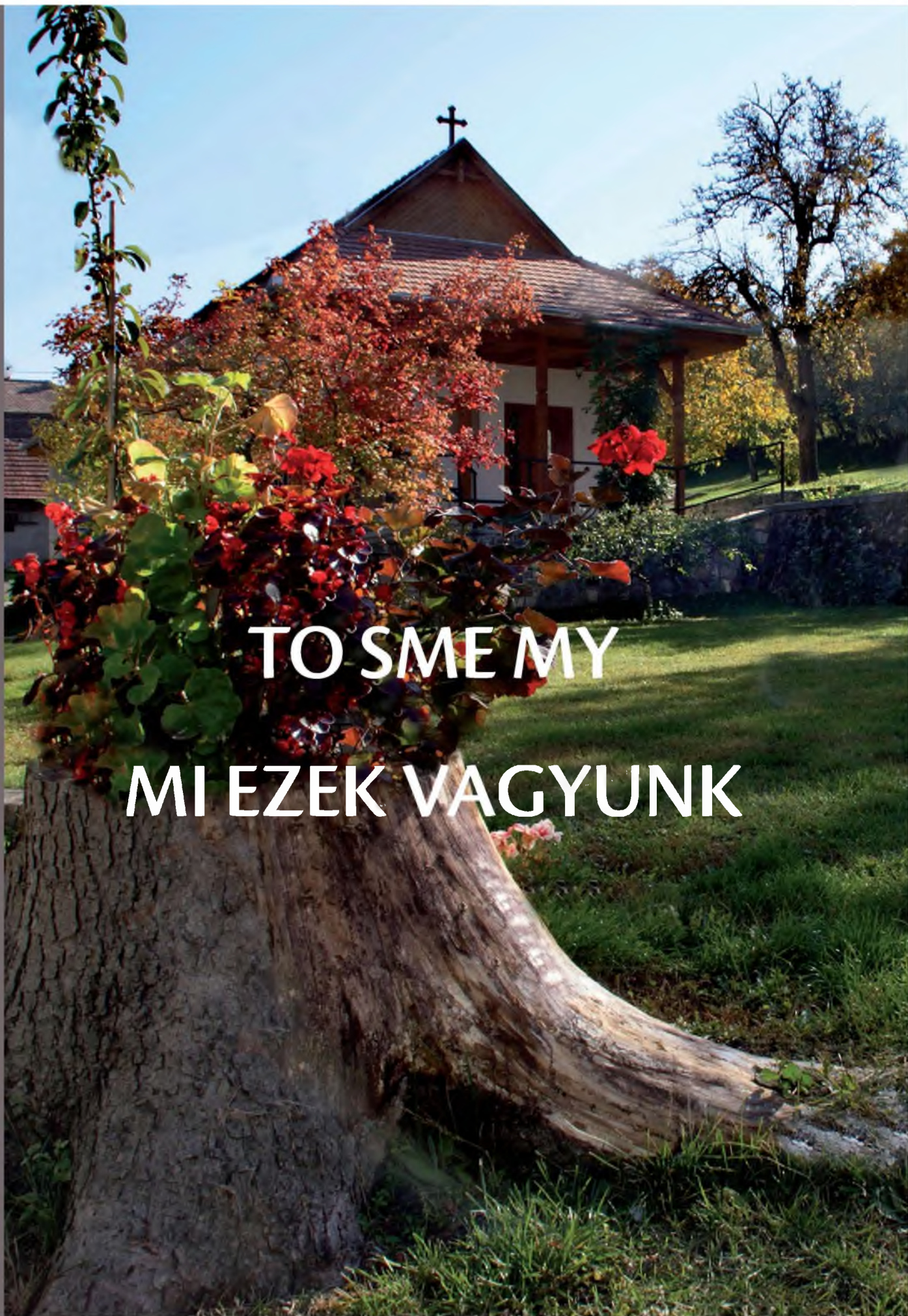

TO SME MY – MI EZEK VAGYUNK

TO SME MY MI EZEK VAGYUNK

TO SME MY

(Fotoalbum slovenských národnostných osád
z Novohradskej a Hevešskej župy)

MI EZEK VAGYUNK

(Fotóalbum a Nógrád és Heves megyei szlovák településekről)

Šalgotárján, 2013

Vydavateľ – Kiadó

Slovenská národnostná samospráva Novohradskej župy
Nógrád Megyei Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat
3100 Salgótarján, Rákóczi út 36.

Za vydanie zodpovedá: Ruženka Komjáthiová predsedníčka
Felelős kiadó: Komjáthi Gáborné elnök 36-30/373-3814

Fotografie: Jozef Homoga

A fotókat készítette és az albumot szerkesztette:
Homoga József fotóművész

Maďarský text – Magyar szöveg

Dr. Csongrády Béla

Slovenský preklad – Szlovák fordítás

Ruženka Egyedová Baráneková

Slovenský text lektorovala – Szlovák lektor

Vlasta Zsákaiová

Anglický preklad – Angol fordítás

Ferdinand Egyed ml.

Podporovatelia – Támogatók

- Slovenská národnostná samospráva Novohradskej župy
Nógrád Megyei Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat
- Verejnoprospešná nadácia Zväzu Slovákov v Maďarsku
Magyarországi Szlovákok Szövetsége Közalapítványa
- Miestne slovenské národnostné samosprávy Novohradskej
a Hevešskej župy a Samospráva obce Lucina
Nógrád és Heves megyei települések szlovák nemzetiségi önkormányzatai
és Lucfalva Község Önkormányzata

ISBN 978-963-08-7789-3

Nyomás: Tradeorg Nyomda Kft., Balatonfűzfő

Felelős vezető: Tóth Zoltán

Namiesto úvodu

{Slová o vlastnom detstve, uverejnené v r. 1987}

Špinavými slovami je ťažké hovoriť o čistote. Ťažké je hovoriť jasne v neustálej vrave. Ale čo nevyriekneš, to sa nesnažíš ani premyslieť si...

Dávno som stratila rodičov. Už im nemôžem vysvetliť, že sa mýlili, keď do nás vstúpovali pocity uspokojenia a zmysel pre ústupčivosť. Lebo martírstvo sa bez slova nesmie prijímať nikde, v nijakej situácii.

Novodobá história tu v strednej a východnej Európe zanechala v národoch a národnostiach také stopy, že je ponížujúca aj láska, ak nás núti na to, aby sme zdvorilo zakrývali rany... Povedala by som otcovi, že sa priblížil k pravde, keď nazýval *domovom* a *vlastou* dve geograficky rozličné časti Európy. Veď ja sama z času na čas cítim nutkanie: musím prekročiť naše severné hranice. Prečo? Aby som sa otužila, aby som precítovala „dôstojnosť jedinečnosti“, aby som počula materinský jazyk, odený aj do sviatočného rúcha. A aby som sa potom zase vrátila. Lebo vtáča môže odletieť, hľadajúc pokojnejšie hniezdo, karpatský jeleň si nájde nové miesto, zo semiačok- vetrom roznesených- stromy zapustia korene, - ale milostivé-nemilosrdné rodisko človek nemôže opustiť, ak chce, aby mu duša zostala celá.

Áno, mojou vlastou je – az do posledného dychu – Novohrad.

Z vedomia mi nikto nemôže vytrhnúť korene, ktoré zapustila slovenčina mojej mamy, jej uspávkanky, rozprávky, tradície a zvyky. Zostanem tu. Nemilosrdne opustená niekedy aj slovenským domovom, aj maďarskou vlastou...

Ale nie som sama. Nepočítame mnohí si uvedujeme – Slováci v Novohrade, – že sme ako stromy, ktoré majú dlhý život a o ktorých básnik napísal:

*„Koreň, konár, koruna,
skutočnosť to trojaká.
Kto z nej len jednu vidí,
ten nepozná strom celý.”
Mária Jakobová Singel'ová*

Előszó helyett

(1987-ben megjelent „Szavak”-ból)

Összefogdosott szavakkal tisztát mondani nehéz. Hangzavarban félreérthetlent mondani nehéz. Ám, amit nem mondasz ki, nem is törekszel végiggondolni...

Szüleimet régen elvesztettem. Már nem mondhatom el nekik, hogy tévedtek, amikor a belenyugvás és a meghátrálás érzéseit oltogatták belém. Mert a mártír-sorsot nem szabad elfogadni sehol, semmilyen helyzetben.

Újkori történelmünk itt Közép-Kelet Európában olyan nyomokat hagyott nemzeteken, nemzetiségeken, hogy megálázó a szeretet is, ha arra kényszerít, takargassuk sebeinket illedelmesen...

Elmondanám apámnak, hogy majdnem igaza volt, amikor két különböző földrajzi területet nevezett *otthonnak*, *hazának*. Mert magam is átérzem időről-időre a hívó szót: lépjem át északi határainkat. Miért? Hogy az évszázadokkal ezelőtt otthagytott földön lelkileg, a „sajátosság méltóságában” megerősödve felüdüljek, s halljam, használjam anyanyelvemet ünneplőbe öltözötten is. S azután újra visszajöjjek. Mert „békésebb nyughelyet keresve elvándorolhat a madár, a kárpáti gímszarvas, szélfúttá magvainak útján a gyökeres fa is”, de kegyes-kegyetlen szülőföldjét lélekcsunkulás nélkül az ember nem hagyhatja el.

Mert a haza számomra – most már utolsó leheletemig – a Cserhát alatt van, Nógrád megyében. Tudatomból nem szakíthatók ki soha a gyökerek, melyeket anyám szlovák nyelve, altatódalai, meséi s a nyelvhez kapcsolódó hagyomány- és szokásrendszer jelentenek. Itt maradok. Időnként kegyetlenül elhagyatva a szlovák otthontól s a magyar hazától egyaránt...

De nem vagyok egyedül. Sokan vagyunk szlovákok – itt Nógrádban is –, akikben egyre erősebben tudatosodik, hogy létünk a hosszúéletű fához hasonlatos, amelyről a vers így beszél:

*„Gyökér, lomb és száraz ág,
Háromféle valóság.
S ki háromból csak egyet lát,
Nem látja a fát magát.”*

Jakabné Singely Mária

DO VAŠEJ POZORNOSTI

Proces asimilácie slovenskej národnosti v našom regióne nezastavil ani vznik Slovenskej samosprávy Novohradskej župy v roku 2007. Naša samospráva vie však dať silu a vieru obetavým a oduševneným aktivistom miestnych slovenských samospráv a civilných organizácií.

Niž nemotivuje lepšie, ako hrdosť na naše korene a na naše kultúrne dedičstvo.

A aj preto sme sa rozhodli vydať fotoalbum *To sme my*.

Za oduševnenú prácu pri príprave vydania fotoalbumu chceme poďakovať predsedníčke Zväzu Slovákov v Maďarsku Ruženke Egyedovej Baránekovej, ako aj vynikajúcemu fotografovi Jozefovi Homogovi. Vďaka za podporu patrí Verejnoprospešnej nadácii Zväzu Slovákov v Maďarsku. Taktiež aj miestnym slovenským národnostným samosprávam.

Fotoalbum je príkladom na to, že len spoločné úsilie prináša pozoruhodné výsledky. Vďaka vám všetkým.

Ruženka Komjáthiová
Szilvia Glücková Salgaiová

Dr. Ferdinand Egyed
Ondrej Agárdi

Ladislav Faludi
Zoltán Havjar

Margita Szobonyová

AZ ÖNÖK FIGYELMÉBE

A szlovák nemzetiség asszimilációjának folyamatát a Nógrád Megyei Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat 2007-es megalakulása sem tudta megállítani. Önkormányzatunk azonban talált olyan eszközöket, amelyekkel ezt lassítani tudja, erőt és hitet tud nyújtani a településeken önfeláldozóan dolgozó önkormányzati tagoknak és civil aktivistáknak. Szükségesnek tartottuk egy olyan dolog megvalósítását, amely megőrzi a több száz éves múlt értékeit, de egyben a jelent is bemutatja. Ezt a célt szolgálja ez a FOTÓALBUM, melyben láthatóvá válik a Nógrád és Heves megyei szlovákság élete, küzdelme a megmaradásért.

A fotóalbum megjelenéséért köszönetet mondunk a Magyarországi Szlovákok Szövetségének, elsősorban Dr. Egyedné Baránek Ruzsenka elnöknek, aki folyamatosan dolgozott a fotóalbum megvalósításán. Homoga József fotóművész nélkül nem tudott volna létrejönni a kiadás, aki a szervező munka mellett a csodálatos fotókat is készítette és az albumot szerkesztette. Jelentős támogatást nyújtott a Magyarországi Szlovák Szövetség Közalapítványa

Köszönet azoknak a települési szlovák nemzetiségi önkormányzatoknak, amelyek anyagilag is támogatták a kiadást.

A fotóalbum egyben azt is megmutatja, hogy csakis összefogással lehet a megyei szlovákság helyzetét javítani. Köszönet mindenkinek!

Komjáthi Gáborné
Glückné Salgai Szilvia

Dr. Egyed Ferdinánd
Agárdi András

Faludi László
Havjár Zoltán

Szobonya Istvánné

AGÁRD – ŐSAGÁRD

Osada Agárd s 300 obyvateľmi leží v západnej časti Novohradu. Slovenské obyvateľstvo sem prišlo začiatkom 18. storočia a na ruinách Turkmi spustošenej lokality vybudovalo novú obec. V evanjelickom kostole, ktorý postavili v roku 1786, slúžil slovenské i maďarské bohoslužby plných 40 rokov evanjelický farár András Fabo. Obec si pamiatku pána farára uctila pri príležitosti 200. výročia jeho narodenia vybudovaním pamätného parku. Slovenské evanjelické bohoslužby sa v Agárde konajú pravidelne raz mesačne. Miestne Združenie za skrášľovanie obce a zachovania tradícií malo dôležitý podiel na zriadení miestneho dedinského múzea, ktoré otvorili v roku 2004. Pravidelne každú jeseň sa organizujú v obci oberačkové slávnosti, na ktoré pozývajú slovenské národnostné obce z okolia, ako aj družobnú obec Jasenie zo Slovenska. V Agárde sa konal jazykovedný výskum, keďže sa tu zachovala archaická slovenčina zo 17.-18. storočia. V miestnej materskej škole vyučujú slovenský jazyk. Žiaci základnej školy dochádzajú do susednej obce Netejč. Obrovskú zásluhu na zachovaní slovenských tradícií má Ondrej Agárdi, ktorý je starostom obce od roku 1990. Bol predsedom obecnej slovenskej samosprávy i miestnej slovenskej národnostnej samosprávy, teraz je jej podpredsedom a poslancom Slovenskej národnostnej samosprávy Novohradskej župy. Predsedníčkou miestneho slovenského voleného zboru je Katarína Laczkovszká Korgyiková, členovia sú Ján Korgyik a Estera Mikliánová Kindriczová.

A Nyugat-Nógrádban található kis községnek mintegy 300 lakosa van. Régtől lakott hely, eredetileg Agárdnak nevezték, az ős jelzöt csak 1906-ban kapta. A török hódoltság következtében elpusztult falut a 18. században szlovák telepesek építették újjá. Az 1786-ban épült evangélikus templomban Fabó András (1810-1874) negyven évig hirdette szlovákul és magyarul az igét. 2010-ben a jeles író, tudós lelkész születésének kétszázadik évfordulója alkalmából Fabó-émlékparkot avattak. Az evangélikus templom falai között havi rendszerességgel napjainkban is tartanak szlovák istentiszteletet. A faluszépítő és hagyományörző egyesületnek is nagy szerepe volt a 2004-ben a helytörténeti értékeket őrző falumúzeum létrehozásában. A helyi rendezvényeken – így a szeptemberi szüreti felvonuláson – a környező szlovák lakta községek, valamint a szlovák testvértelepülés, Jasenie művészeti csoportjai, sportklubjai is részt vesznek. Nagyszabású program az ősagárdi agárfesztivál. Az óvodában a gyermekek szlovák nyelvi nevelésben is részesülnek. A szlovákság tradícióinak ápolásában is figyelemre méltó szolgálatot végez Agárdi András, aki 1990 óta polgármester és a szlovák települési önkormányzatnak is elnöke volt. Most a szlovák nemzetiségi önkormányzat alelnöke. A jelenlegi elnök Laczkovszkiné Korgyik Katalin, a két tag: Korgyik János és Mikjänné Kindricz Eszter.

The village located in Western-Nógrád has around 300 inhabitants. It has been inhabited long time ago; the prefix "Ős" has been used since 1906. The village destroyed during the Turkish occupation was rebuilt by Slovak settlers in the 18th century. Fabó András (1810-1874) evangelized for 40 years in the Lutheran church built in 1786. In 2010, a memorial park was dedicated to the memory of the prominent writer, scholar and pastor at two-hundredth anniversary of his birth. A Slovak mass is held in the Lutheran church on a monthly basis. The Association of Village Beauty and Tradition played a major role in the foundation of the village museum, which preserves values of the local history. The artistic groups and sports clubs of the surrounding Slovak villages and twin-village Jasenie take part on the local events, such as the Vintage Parade in September. The Festival of Greyhounds is also a major event. The Slovak language is taught in the kindergarten. Agárdi András, who has been the major of the settlement since 1990 and also was the president of the local Slovak Minority Government, plays a major role in preservation of the Slovak traditions. Currently he is the vice-president of the minority government. The current president is Laczkovszkiné Korgyik Katalin, the two members are: Korgyik János and Mikjänné Kindricz Eszter.

ALKÁR – MÁTRASZENTIMRE

Alkár je najvyššie položená obec v Maďarsku. Za jasného počasia vidno odtiaľto končiare Vysokých Tatier. V prekrásnom prostredí pohoria Matra združuje šesť osídlení. Spolu majú 500 obyvateľov.

Prví presídlenci sem prišli v 18. storočí z oblasti Moravy, Sudiet a dnešného stredného Slovenska. Zaoberali sa hlavne sklárstvom a pálením dreveného uhlia. Pôvodný názov Alkáru bol Päťdomá Huta.

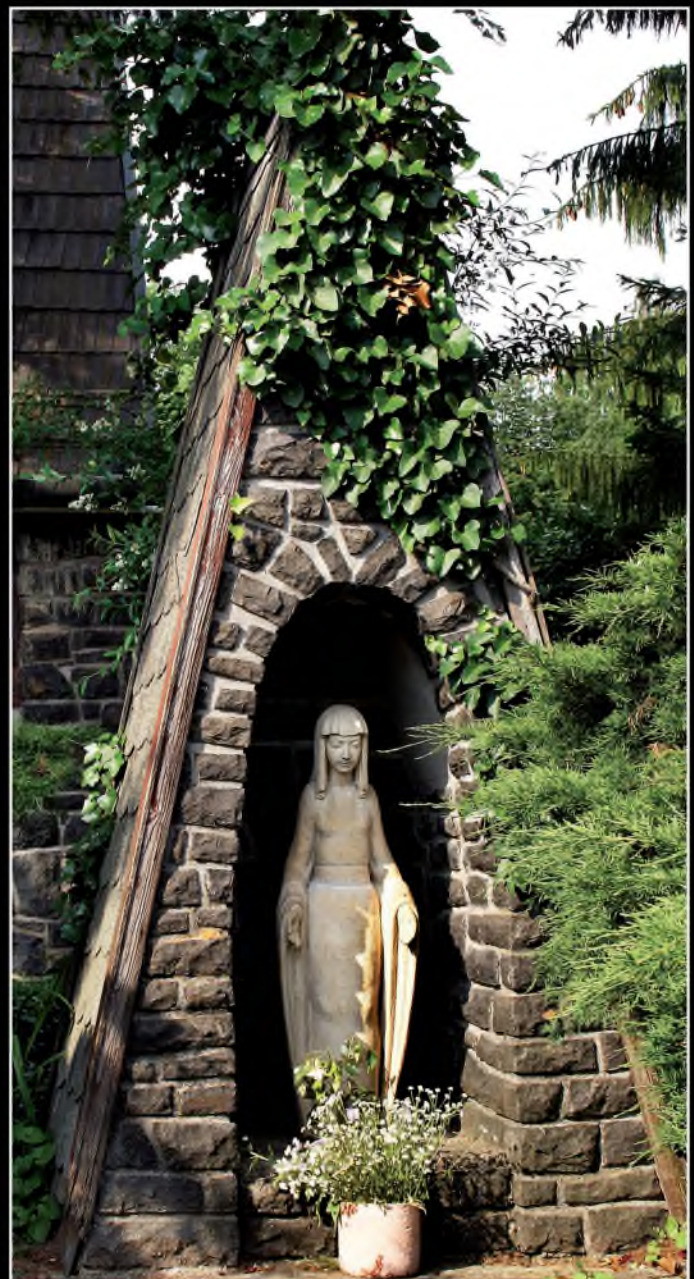
Významnou osobnosťou obce bol učiteľ Ladislav Zákupszky (1911-2004), po ktorom pomenovali miestnu základnú školu a ktorý bol iniciátorom vzniku miestneho národopisného domu. Taktiež s veľkou úctou spomínajú Alkárčania meno učiteľa Juraja Blaška (1938-2007), zakladateľa miestneho slovenského klubu.

V obci kedysi pôsobila chýrna folklórna skupina. Teraz miestne zvyky, tance a piesne prezentujú žiaci základnej školy.

V Alkári organizujú každý rok niekoľko slovenských národnostných podujatí: slovenský národnostný deň, obecný deň, gastronomický a vínny deň, stretnutia s krajanmi, ktorí sa presídlili na Slovensko. V materskej aj v základnej škole sa vyučuje slovenský jazyk. Od roku 2012 je zriaďovateľom školy - ako jediná v Maďarsku - miestna slovenská národnostná samospráva, ktorá sa založila v roku 1994. Jej prvým predsedom bol Juraj Blaško, od roku 1998 stál na čele zboru Juraj Stuller, od roku 2002 opäť Juraj Blaško a od roku 2006 Judita Kaszalová Szabadová. Členovia sú Franciška Ládiová Stullerová, Mária Stullerová a Nikoletta Huszárová Buzásová.

A hat helyszínt tömörítő, mintegy 500 lakosú Heves megyei község Magyarország legmagasabban fekvő települése. Környékére az első telepesek a 18. században a Szudéta- és Morva- vidékről, valamint Közép-Szlovákia területéről érkeztek és főként faszénégetéssel, üvegfúvással foglalkoztak. Az utóbbit Mátraszentimre régi – Ötházhuta – neve is igazolja. A község kiemelkedő közéleti személyisége volt Zakupszky László (1911-2004) tanító, a mai általános iskola névadója. Ugyancsak tisztelettel őrzik az emléket Blaskó Györgynek (1938-2007), aki szintén tanító volt s pályakezdésétől kezdve ápolta a szlovák hagyományokat. Nevéhez fűződik a helyi szlovák klub alapítása is. Az első tájházat Zakupszky László ötlete alapján alakították ki 1995-ben. Korábban működött itt népi együttes, népdal kör is, napjainkban az iskola tanulói őrzik a népdalkincset. Több rendezvény is (nemzetiségi nap, falunap, gasztronómiai és bornapok, kitelepítési évfordulók) is kapcsolódik a helyi szlovákság múltjához. Mind az óvodában, mind az iskolában van szlovák nyelvoktatás. 2012-től a fenntartói feladatokat a szlovák nemzetiségi önkormányzat – amely 1994-ben alakult – látja el. Az alapító elnök Blaskó György volt, majd 2002-től is betöltötte ezt a tisztséget. Közben 1998-tól Stuller György volt az elnök. 2006-ban Kaszaláné Szabad Judit váltotta, aki jelenleg is vezeti a nemzetiségi önkormányzatot. Tagok: Ládiné Stuller Franciska, Stullerová Mária és Huszárné Buzás Nikolett.

The village with 500 inhabitants located in Heves County comprises six sites and it is the highest located settlement in Hungary. The first settlers arrived here in the 18th century from Sudetenland, Moravia and Central-Slovakia; primarily they dealt with charcoal burning and glass-blowing. The latter is justified by the old name of Mátraszentimre – Ötházhuta. A prominent person of the village was teacher Zakupszky László (1911-2004); the local school bears his name. The memory of Blaskó György (1938-2007) is also respectfully preserved, who acted also as a teacher and retained the Slovak traditions from the beginning of his career. He established the local Slovak club. The first country house was constructed on the basis of Zakupszky László's idea. Previously the village had a folk group and a choir as well, nowadays the folk songs are sheltered by the students. Several events (Nationality Day, Village Day, Culinary and Wine Days, Evacuation Anniversaries) are related to the history of local Slovaks. The Slovak language has been taught both in the kindergarten and school. The Slovak Minority Government founded in 1994 acts as maintainer. It was established by Blaskó György, who was president from 2002 as well. Meanwhile, Stuller György was the leader from 1998. He was replaced by Kaszaláné Szabad Judit in 2006, she is still the leader. Members are: Ládiné Stuller Franciska, Stullerová Mária and Huszárné Buzás Nikolett.

BANK – BÁNK

Prvé písomné záznamy o obci, ktorá ani keby objímala vo svojom strede jazero, morské oko, pochádzajú z 15. storočia. Predkovia tunajších Slovákov, prevažne evanjelického vierovyznania, osídlili obec v roku 1699.

V Banke bol žiakom elementárnej školy Ján Severínyi, ktorý bol v 18. storočí známym pedagógom a spisovateľom. V obci žil sochár Imrich Lалуja, autor bronzovej busty Bánska nevesta, ktorá je umiestnená na dvore Slovenského národopisného domu. V tomto múzeu je vystavená aj zbierka krojovaných bábik, ktoré zhotovila Alžbeta Ivanicsová. Miestna folklórna skupina nadväzuje na tradície a pokračuje v dôslednom zachovávaní zvykov, obnovuje ich a odovzdáva nasledujúcim generáciám. Tomuto cieľu slúžia národnostné stretnutia a festivaly, ktoré usporadúvajú pri Banskom jazere už niekoľko desaťročí.

V obci sa slovenčina vyučuje v materskej škole. Základná škola v Banke už nie je.

Prvá slovenská národnostná samospráva sa tu založila v roku 2006 na čele s Erikou Szabovou Csorbovou. Súčasný zbor vedie Mária Ivanicsová Hugyecsová, členmi sú Gabriela Balgáová Gajdová, Zoltán Hugyec a Marietta Veresová.

A nevezetes, a „Tenger Szemé”-nek is nevezett tavat körülölelő, mintegy hétszáz lakosú község első írásos emléke a 15. század elejéről való. A helyi többnyire evangélikus vallású szlovákság ősei az 1699-ben történt újratelepítés során a mai Szlovákiai területéről kerültek a faluba. Bánkon volt elemista diák a polihisztor Severini János, a magyar és szlovák művelődéstörténet által is számon tartott 18. századi pedagógus, író. A településen élt Lалуja András szobrászművész, akinek mészki alapzaton álló, bronzportréja, a „Bánki menyecske” a szlovák tájház udvarán áll. Az épületben kiállított babákon látható viseletet Ivanics Istvánné készítette. A helyi szlovák hagyományörző táncsoport következetesen ápolja, eleveníti fel az ősök tradícióit, szokásait. E célt szolgálják a több évtizedes múltú nemzetiségi találkozók, fesztiválok is. Az első szlovák nemzetiségi önkormányzat a községben 2006-ban alakult meg Szabóné Csorba Erika vezetésével. A jelenlegi testület elnöke Ivanicsné Hugyecz Mária, tagjai: Balgáné Gajda Gabriella, Hugyecz Zoltán és Veres Marietta.

The first document which mentions the village of 700 inhabitants surrounding the famous lake called „Sea Eye” was written in the beginning of the 15th century. The ancestors of the local, mostly Lutheran Slovaks arrived to the settlement during the reinstallation in 1699 from the northern territories (today: Slovakia). Polymath Severini Janos, who is a well-known teacher and writer both in the Hungarian and Slovak cultural history, attended the primary school here. Lалуja András, who lived in the village, was also a famous person, sculptor, whose bronze portrait „The Bride of Bánk” is situated on a limestone at the courtyard of the Slovak Country House. The folk costumes of the dolls exhibited in the building were prepared by Ivanics Istvánné. The local Slovak traditional dance group consistently cherishes and evokes the ancestral traditions and customs. This purpose is also served by the meetings of minorities and festivals. The first Slovak minority government was founded in 2006 under the leadership of Szabóné Csorba Erika. The president of the current board is Ivanicsné Hugyecz Mária, the members are: Balgáné Gajda Gabriella, Hugyecz Zoltán and Veres Marietta.

BÍR – BÉR

V obci ležiacej v južnej časti Novohradu žije o niečo viac ako 400 ľudí. Obyvatelia slovenského pôvodu sa tu usadili koncom 17. storočia. Podľa výskumov evanjelického farára Sándora Révésza prišli prevažne z obcí Ostrá Lúka a Čabradský Vrbovok. V roku 2005 sa uskutočnila vzájomná návšteva poslancov miestnych zastupiteľstiev týchto osád. Staršia generácia si do dnešných dní chráni svoje korene formou zachovávanía svojho jazyka a tradícií, vrátane kroja a ľudových piesní.

Vďaka vyučovaniu slovenčiny v miestnej materskej škole aj najmladšia generácia spoznáva a obľubuje jazyk svojich predkov.

Prvá slovenská národnostná samospráva vznikla v roku 2002. Jej predsedom sa stal Pavel Nikodém, v rokoch 2007 – 2011 bola predsedníčkou Zuzana Sulyanová.

Súčasnou predsedníčkou zboru je Monika Feketeová Karabová, členmi sú Zuzana Kmettyová, Ladislav Maczó a Noémi Osztroluczka.

A dél-nógrádi község létszáma mintegy négyszázötven főre tehető. A mai szlovák anyanyelvű lakosság elődei a 17. század végén települtek ide. Az őslakosok – mint Révész László evangélikus lelkész kutatásaiból tudni lehet – főként a szlovákiai Ostrá Lúka és Cabradsky Vrbovok településekről érkeztek és gyorsan beilleszkedtek az új környezetbe. 2005-ben a béri szlovákság képviselői meglátogatták e két települést, majd ők is vendégül láthatták az ottani „rokonokat”. A mai béri szlovákok idősebb generációi énekeikben, viseletükben s a hétköznapi életben a nyelvhasználattal is őrzik gyökereiket. Az óvodai szlovák oktatásnak köszönhetően a felnövekvő nemzedék is megismeri, megszereti felmenőik anyanyelvét. Az első helyi szlovák önkormányzat 2002-ben alakult Nikodem Pál elnökletével. Sulyan Andrásné 2007-től 2010-ig volt elnök. A jelenlegi önkormányzat elnöke: Fekete Zoltánné Karaba Mónika, tagjai: Kmetty Mihályné, Maczó László és Osztroluczi Noémi.

The village located in Southern-Nógrád has around 450 inhabitants. The ancestors of the Slovaks currently living in the settlement arrived at the end of the 17th century. The ancestors – as the research of evangelical pastor Révész László shows – came mostly from the Slovak Ostrá Lúka and Cabradsky Vrbovok and integrated themselves quickly to the new environment. In 2005, the representatives of Bér visited those two villages, and then invited the “relatives” there to visit them. The older Slovak generation in Bér preserves the traditions in their songs, costumes and everyday life as well. Thanks to the Slovak pre-school education, the rising generation will know the language of their ancestors. The first Slovak minority government was founded in 2002 under the leadership of Nikodém Pál. Sulyan Andrásné was president from 2007 until 2010. The president of the current government is Fekete Zoltánné Karaba Mónika, the members are: Kmetty Mihályné, Maczó László and Osztroluczi Noémi.

BOKOR – BOKOR

Jedna z najmenších novohradských osád má len niečo vyše 100 obyvateľov. Jej história siaha až do doby Arpádovcov. Po tureckých vpádoch sa v podstate úplne vyľudnila. Osídlili ju až koncom 17. a začiatkom 18. storočia Slováci zo Zvolenskej župy. Mnohí z nich boli chýrni remeselníci.

Od roku 1776 miestni kantori zastávali aj úlohu učiteľov a všetci vyučovali slovenský jazyk. Ich náhrobné kamene opatruje miestna slovenská národnostná samospráva. V škole prebiehalo slovenské vyučovanie do roku 1951.

Dnes osada nemá školu.

Zbierku hmotných i nehmotných pamiatok iniciovali Aranka Szepesová a Mária Hegedúsová, ktorá bola aj zakladateľkou miestnej folklórnej skupiny. V slovenskom národopisnom dome sú umiestnené predmety z vyše storočnou históriou. Doteraz sa používajú slovenské pomenovania chotára.

V miestnom evanjelickom kostole sa viackrát ročne uskutočňujú slovenské i maďarské bohoslužby. Slovenská národnostná samospráva sa založila v roku 2002, jej predsedníčkou bola a doteraz je Aranka Szepesová. Členky sú Zsuzsanna Cserenyiová, Mária Pásztorová a Bernadett Radvánová.

Az alig több mint száz lakost számláló kis település Árpád kori múlttal rendelkezik. A törökdúlás idején szinte teljesen elnéptelenedett, majd újra benépesült. A szlovák betelepülők a 17. század végén, 18. század elején érkeztek főként Zólyom környékéről. 1776-tól a kántortanítók valamennyien tanítottak szlovákul. Néhányuk itt is van eltemetve, sírjaikat a helyi szlovák önkormányzat gondozza. Az iskolában 1951-ig volt szlovák nyelvoktatás. A helyi tárgyi és szellemi örökség gyűjtését Szepes Péterné és Hegedús Pálné kezdeményezte. Utóbbi alapította 1991-ben a Bokori Hagyományörző Kört, amely 2006-ig működött. Előadásait filmre vették, digitalizálták. A szlovák stílusú, eredeti állapotú épületben berendezett tájház kiállítási anyaga mintegy száz esztendő t ölel fel. Az evangélikus templomban évente többször tartanak szlovák-magyar nyelvű istentiszteletet. A szlovák kisebbségi önkormányzat 2002-ben alakult Szepes Péterné elnökletével, aki jelenleg is betölti ezt a funkciót. Tagok: Cserenyi Mártonné, Pásztor Józsefné és Radván Bernadett.

The history of this small village with a little more than 100 inhabitants began in the age of Árpád. During the Turkish invasion it was almost completely abandoned, then populated again. The Slovak settlers arrived mainly from the surroundings of Zvolen at the end of the 17th and beginning of the 18th century. All the cantor teachers taught the Slovak language from 1776. Some of them were buried here; the local Slovak government takes care about their tombs. Slovak language was taught in the school until 1951. The collection of local material and spiritual heritage was initiated by Szepes Péterné and Hegedús Pálné. The latter founded the Traditional Group of Bokor in 1991, which operated until 2006. Performances of the group were recorded and digitized. The exhibition material of the Country House built in Slovak style covers around 100 years. Hungarian-Slovak worships are hosted by the Lutheran church couple of times per year. The Slovak Minority Government was founded in 2002 by Szepes Péterné, who is currently the president as well. Members are: Cserenyi Mártonné, Pásztor Józsefné and Radván Bernadett.

DENGELEG – EGYHÁZASDENGELEG

O obci, ktorá má dnes vyše 500 obyvateľov, sa písomné dokumenty zmiňujú už v 13. storočí. Obyvatelia slovenskej národnosti a evanjelického vierovyznania sa tu osídlili po stiahnutí sa tureckých vojsk. Boli to hlavne roľníci.

O slovenskom pôvode osady svedčia nielen priezviská obyvateľov, ale aj zemepisné názvy. Dom tradícií, ktorého výstavbný materiál pomohol odborne zostaviť Viliam Ladoczki, tiež potvrdzuje slovenské korene.

Folklórna skupina Tancujúce päty má vo svojom repertoári viacero slovenských choreografií.

Dengeleg má dlhoročné kontakty so slovenskou obcou Vidiná. Spoločne organizujú kultúrne podujatia, zasadnutia miestnych zastupiteľstiev, výlety, juniáles. Slovenčina sa vyučuje ako predmet v základnej škole. V materskej škole výučba slovenčiny v roku 2013 zanikla.

Slovenská národnostná samospráva vznikla v roku 2006, doterajší predsedovia boli Elena Jakusová a Tomáš Zsiga, v súčasnosti stojí na jej čele Tibor Kovács. Členmi sú Elena Jakusová, Július Egyházas a Eva Berkesová Pernyeová.

A dél-nógrádi községnek mintegy félezer lakosa van. Első írásos említése a 13. század elejéről való Dengelec alakban. Az egyházas jelzővel együtt csak a 16. századtól említették. Szlovák anyanyelvű, evangélikus vallású lakosok a török hódoltság után települtek ide. Főként földművesek voltak, de ác és kőműves szakmában is dolgoztak. A régi temetkezési helyek éppúgy utalnak a helyi szlovákság múltjára, mint a különböző földrajzi nevek (például Vresok, Hangács, Tyauka puszta). A hagyományok háza – amelynek anyagát a szlovákiai, óbáti Ladóczki Vilmos szakmai segítségével állítottak össze – ugyancsak az elmúlt korok emlékeit őrzi. A Táncoló talpak elnevezésű táncsoport koreográfiájában több szlovák tánc is szerepel, amelyet pályázat útján beszerzett tradicionális népviseletben adnak elő. A szlovákiai Vidina településsel tízéves kapcsolatot ápolnak. Vendégeik mindig részt vesznek az évente megrendezett eseményeken, így a közös testületi üléseken, kirándulásokon, a Hazaváró juniális nevű programon vagy a szépkorúak napján. Szlovák nyelvet 2013-ig oktattak az óvodában is, ez évtől már csak az iskolások részesülnek szlovák anyanyelvi oktatásban. Helyileg 2006-ban alakult meg a szlovák nemzetiségi önkormányzat. Korábban Jakus Árpádné és Zsiga Tamás is betöltötte az elnöki funkciót. Jelenleg Kovács Tibor az elnök. Tagok: Jakus Árpádné, Egyházas Gyula, Berkesné Pernye Éva.

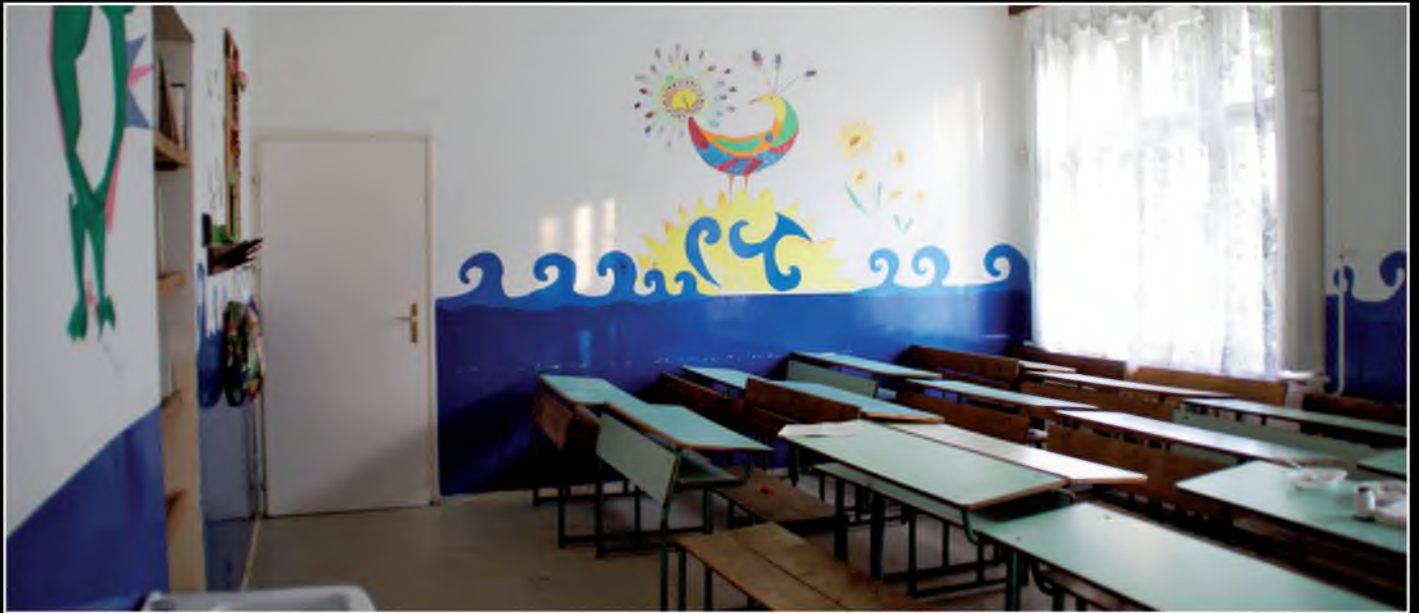
The village located in Southern-Nógrád has around 500 inhabitants. First time it was mentioned in written form as Dengelec at the beginning of the 13th century. With the prefix “Egyházas” it exists only from the 16th century. The Lutheran Slovak inhabitants settled here after the Turkish invasion. They were mostly farmers; however, they dealt with carpentry and masonry as well. The ancient burial sites refer to the past of the local Slovaks as well as the geographic names, such as Vresok, Hangács or Tyauka puszta. The material of the House of Traditions – which guards the memories of the ancient times - was put together with the professional help of Ladóczki Vilmos from Stará Bašta. Repertoire of the local dance group called Happy Feet contains several Slovak dances; they perform in folk costumes acquired through tender. The village has maintained a good relationship with Vidiná for 10 years. Their guests always participate at the annual events, such as the joint board meetings, trips, and the program called Hazaváró Juniális or the Elder Day. The Slovak language was taught at the nursery as well until 2013, from this year only the students of the primary school will enjoy this privilege. The local Slovak Minority Government was founded in 2006. Previously the position of the president belonged to Jakus Árpádné and Zsiga Tamás, the current leader is Kovács Tibor. Members are: Jakus Árpádné, Egyházas Gyula and Berkesné Pernye Éva.

DOLNÉ PEŤANY – ALSÓPETÉNY

Dolné Peťany ležia v západnej časti Cserhátu, na úpäti Kamenného vrchu. Obec má 750 obyvateľov. Aj tu sa po ústupe Turkov usadili Slováci z oblastí Hontu, Trenčína, Nitry, Liptova, Oravy a Zvolena - katolíci i evanjelici.

Známym dolnopetianskym rodákom je Gábor Andreánszky (1895 – 1967) - botanik, člen Maďarskej akadémie vied. V obci doteraz nájdeme vo veľkom počte slovenské priezviská a zemepisné názvy. Pamiatkou na staré časy je aj zachovaný miestny ľudový kroj. Pôsobí tu miestna folklórna skupina pod vedením Ildiky Termanovej a ženská spevácka skupina, ktorú vedie Anna Kissová.

V Dolných Peťanoch je len materská škola, kde vyučujú slovenský jazyk. Silné pomadžarčovanie obce sa datuje do polovice 20. storočia.

Najväčším podujatím je župné stretnutie detí slovenskej národnosti „Novohradské lípky“, ktoré organizujú na brehu tunajšieho rybníka.

Slovenská národnostná samospráva vznikla v roku 2002. Odvtedy je jej predsedníčkou učiteľka Agneša Radicsová, členovia sú Mária Hugyecsová, Beata Termanová a Ildika Termanová.

A nyugat-cserhádi völgyben, a Kőhegy lábánál fekszik a 750 lakosú község, ahová a törökök kiűzése után az északi vármegyékől, Hont, Trencsén, Nyitra, Liptó, Árva, Zólyom illetve Morvaország területéről érkeztek a szlovák betelepülők. A jobbágyvándorlásban Hont és Csömör megyék is fontos származási helyek. A település birtokosa a 16. század első évtizedeiben Werbőczy István jogtudós volt. A falu híres szülöttje Andreánszky Gábor botanikus volt, aki a múlt században akadémiai tag is lett. A településen nagy számban maradtak fenn szlovák hangzású vagy jelentésű család- és földterületi nevek. A régi korokra a sajátos népviselet is emlékeztet. A községben működik egy hagyományörző nyelvi klub Terman Ildikó és egy asszonykórus Kiss Ernőné vezetésével. Több rendezvény (például falunap, szüreti felvonulás, töknap) is kötődik a helyi szlováksághoz. Alsópeténynek jelenleg csak óvodája van, ahol tanítják a szlovák nyelvet. A szlovák nemzetiségi önkormányzat 2002-ben alakult, az elnök tisztet azóta Radics Gusztávné tölti be. A jelenlegi tagok: Hugyec Lászlóné, Terman Beáta és Terman Ildikó.

The village of 750 inhabitants is located at the foothills of Kőhegy (Stone Mountain) in Western-Cserhát Valley, where, after Turkish occupation Slovak settlers arrived from the Moravian territory and different northern counties, such as Hont, Trenčín, Nitra, Liptov, Orava, or Zvolen. In terms of the serf migration counties Hont and Csömör were also important places of origin. At the beginning of the 16th century, the owner of the settlement was jurist Werbőczy. The famous botanist Andreánszky Gábor was born here, who became the member of the academy in the last century. There are still many Slovak family and land area names at the village. The unique costumes remind of the old ages. A traditional language club operates here under the leadership of Terman Ildikó and there is also a women's choir with leader Kiss Ernőné. Several events (such as The Village Day, Harvest Parade, Pumpkin Day) are also connected to the local Slovaks. Alsópetény has currently only one kindergarten, where the Slovak language is taught. The Slovak Minority Government was formed in 2002, the president is Radics Gusztávné. The current members are: Hugyec Lászlóné, Terman Beáta and Terman Ildikó.

ERDŐTARČA – ERDŐTARCSA

Obec, o ktorej sa písomné pramene zmieňujú už v roku 1404, leží v južnej časti Novohradskej župy a má 650 obyvateľov. Od začiatku 19. storočia sa sem sporadicky presídľovali Slováci z okolitých obcí, najmä z Veňarcu, Sziráku, Dengelegu a Kirű. Významné miestne osobnosti slovenskej národnosti sú správca evanjelickej cirkvi Pavel Tóbiás a správca miestneho panstva Pavel Zsiga, v súčasnosti je to Aranka Merészová, ktorá píše básne. Symbolom miestnych Slovákov je evanjelická kaplnka a zvonica.

V obci sa nevyučuje slovenský jazyk, každoročne tu však organizujú slovenské národnostné dni.

Slovenská národnostná samospráva vznikla v roku 2002, odtedy je jej predsedníčkou Aranka Merészová.

Členovia sú Mária Györkiová, Valéria Rózsaová, Erzsébet Tóbiásová.

A Dél-Nógrádban található mintegy 650 lakosú települést először 1404-ben említik az oklevelek. Az 1800-as évek végétől szórványos bevándorlás történt a faluba Vanyarcról, Szirákról, Egyházasdengelegről és Erdőkürt-ről.

Közösségi szerepe miatt tartják számon a Táborszki családot, de a kovácmesterséget űző Harangozó és Kamhald család neve is beíródott a helytörténetbe. A szlovákság kiemelkedő személyisége volt Tóbiás Pál, aki hosszú ideig az evangélikus egyház gondnoki tisztét is betöltötte, valamint Zsiga Pál urasági gazdasági vezető. Ő még gót betűkkel is tudott írni, olvasni. Lánya Zsiga Erzsébet varrónő, veje Merész János gépész földműves, unokája Merész Aranka csecsemő- és gyermek gondozó, verseket is ír. Szlovák tárgyi emlékek is tekinthető az evangélikus kápolna és harangláb, amelyet ünnepélyesen szenteltek fel. Szlovák nyelvet tanító óvoda és iskola nincs a faluban. Több alkalommal rendeztek azonban szlovák napokat. A nemzetiségi önkormányzat 2002-ben alakult, azóta Merész Aranka az elnöke. Jelenlegi tagjai: Györki Lászlóné, Rózsa Györgyné és Tóbiás Gyuláné.

The village with around 600 inhabitants bears in its name the name of the conquering tribe Kürt. It was abandoned during the Turkish occupation; the colonization took place in years 1688-1700. Slovak settlers arrived here likely from the surroundings of Zvolen and Banská Bystrica. The majority of the population – with the exception of some craftsmen, cobblers or cartwrights – dealt with farming. Half of them were Catholics, the other half Lutherans. The Slovak roots can be discovered in the geographical and family names until nowadays. The mother tongue of most of the victims whose name is listed on the monument of the First and Second World War was Slovak. The characteristic costume for the village is the Palóc of Galgamente. The biggest part of the folk customs, such as working with hemp, plucking of feathers, wedding, vintage parade or Christmas, were saved on video recordings for posterity. Songs, music and dances are cherished by the local folk group and youth traditional groups from 1970. Nowadays the Festival of Palóc flavors, performances of the folk group, school gala, the Day of Pensioners are the most prominent events in the village. Teaching of Slovak language is part of the educational program in kindergartens and primary schools. The Slovak Minority Government was founded in 1994 and its president was Budai József until 2010. The leader of the current board is Havjár Zoltán, members are: Boda Károlyné, Budai József and Hegedűs Anita.

GUTA – GALGAGUTA

Prvé písomné záznamy o obci pochádzajú zo stredoveku. Po tureckých vpádoch sa však osada vyľudnila. Znovu ju osídlili Slováci z Oravskej stolice. Dnes má táto obec v povodí rieky Galga vyše 700 obyvateľov.

Významnou osobnosťou obce je Mária Jakabová Šingelová, ktorá bola riaditeľkou Slovenskej školy v Budapešti, generálnou tajomníčkou Demokratického zväzu Slovákov v Maďarsku a podpredsedníčkou Národného zhromaždenia Maďarskej republiky.

V Gute sa viacerí obyvatelia aktívne pričínili o zachovávanie ľudových tradícií, napr. zhotovovali kroje, krojované bábiky, výšivky, maľované vajička a taniere, zozbierali miestne svadobné zvyky a zemepisné slovenské názvy.

Obec má slovenský národopisný dom. Na cintoríne vytvorili pietny park so slovenskými náhrobnými krížmi. V repertoári evanjelického speváckeho zboru sú aj slovenské cirkevné piesne.

Každé miestne podujatie má určitú väzbu k slovenskej národnosti. V materskej i v základnej škole sa vyučuje slovenský jazyk. Predsedom prvej slovenskej národnostnej samosprávy bol Pavel Balázsovics. Terajšou predsedníčkou je Zuzana Bánová, členmi sú Mária Antalicsová Vernerová, Kornélia Füleková Menczerová a Norbert Pleva.

A mintegy 700 fős település első írásos említése Guta néven a középkorból származik, a török időkben azonban elnéptelenedett. A hódoltság után érkeztek ide szlovákok Árva vármegyéből. A helyi szlovákság kiemelkedő személyisége Jakab Róbertné Singely Mária, aki a Budapesti Szlovák Általános Iskola és Gimnázium igazgatója, a szlovák szövetség elnöke, az országgyűlés alelnöke is volt. A faluban többen is jeleskedtek babák, népviseletek készítésében, hímzésben, tojás- és tányérfestésben, a helyi földrajzi nevek és lakodalmi hagyományok összegyűjtésében. A községnek van szlovák tájháza. A temetőben a szlovák feliratos sírkövekből emlékparkot alakítottak ki, feldolgozták a község történetét. Az evangélikus énekkar repertoárjában szlovák anyag is szerepel. A gyülekezetben kézműves szakkör is működik. Minden rendezvénynek van szlovák vonatkozása. Az óvodában és az iskolában manapság is folyik szlovák nyelvoktatás. A helyi szlovák önkormányzat első elnöke 1994-ben Balázsovics Pál volt. Jelenleg Bán Imréné az elnök, tagok: Antaliczné Verner Mária, Fükéné Menczer Kornélia és Pleva Norbert.

The village with 700 inhabitants was first time mentioned in documents from the Middle Age, however, during the Turkish invasion it was totally abandoned. The Slovak settlers arrived here after the occupation from county Orava. A prominent person of the village is Jakab Róbertné Singely Mária, who was the director of the Slovak Primary and Secondary School in Budapest, the president of the Association of Hungarian Slovaks and the vice-president of the Parliament. There are several people in the village who excel in preparation of dolls and folk costumes, embroidery, egg and plate painting and collection of the local geographical names and wedding traditions. The village has its own Slovak folk house. A memorial park with Slovak tombstones has been built; the history of the village has been processed. The repertoire of the Lutheran choir contains Slovak songs as well. There is also a craftsmen study circle. All of the events have Slovak aspects. The Slovak language has been taught at the kindergarten and also at the primary school. The first president of the local Slovak Minority Government in 1994 was Balázsovics Pál. Currently this position belongs to Bán Imréné, the members are: Antaliczné Verner Mária, Fükéné Menczer Kornélia and Pleva Norbert.

HORNÉ PEŤANY – FELSŐPETÉNY

Horné Peťany sa rozprestierajú v údolí potoka Lókos pod Cserhátskými vrchmi. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1268.

Turci lokalitu úplne spustošili. Koncom 17. storočia začali na toto územie prichádzať slovenské rodiny, ktoré sa živili poľnohospodárstvom. Ich potomkovia dodnes zachovali hmotné i nehmotné dedičstvo po svojich predkoch a s veľkou úctou ho chránia. Staršia generácia doteraz nosí ľudový kroj aj vo všedné dni. Ľudové tradície každoročne ožívajú na národnostnom dni, obaračkových slávnostiach či na tradičnej svadbe.

V roku 2000 tu otvorili miestny národopisný dom s bohatou zbierkou krojov, krojovaných bábik, úžitkových predmetov, domáceho zariadenia a poľnohospodárskych nástrojov.

V obci je moderne vybavená materská a základná škola pre žiakov 1. stupňa. V obidvoch sa vyučuje slovenčina. Obyvatelia evanjelického i katolíckeho vierovyznania majú svoje kostoly a baptisti modlitebňu.

Pýchou obce je chránený park kaštieľa Almássyovcov, ktorý slúži ako detský domov. Od roku 1955 do októbra 1956 tu bol v domácom väzení ostrihomský arcibiskup József Mindszenty.

Predsedníčkou slovenskej národnostnej samosprávy je Zuzana Pápaiová Laczkovszká, podpredsedníčkou Hajnalka Harmatiová a členkami sú Kristína Hugyecsová a Silvia Kováčsová.

A mintegy 700 fős település a Lókos-patak völgyében, a Cserhát dombjai között terül el. Első írásos említése 1268-ból maradt fenn. A török hódoltság idején elnéptelenedett, de a 17. század végére lakott helyként szerepelt az okiratokban. A Rákóczi szabadságharcot követően a megtizedelt lakosság Pencről és Kosdról érkezett szlovákokkal egészült ki. A szlovákság múltjának szellemi és tárgyi emlékeit mindmáig tudatosan őrzik, ápolják. Az idősebb generáció napjainkban is népviseletben jár. A helyi hagyományok az évente megrendezett régi lakodalmas és szüreti felvonulásokon, nemzetiségi napokon is megelevenednek. A 2000-ben megnyitott helytörténeti, néprajzi gyűjtemény bemutat egy nyolc tagú családot az 1920/30-as évekből, de láthatók ott régi bútorok, jellegzetes használati tárgyak, eszközök is. A község korszerű óvodával, alsó tagozatos iskolával rendelkezik. Mindkettőben oktatják a szlovák nyelvet. A hívők katolikus és evangélikus templomban, a baptisták imaházban gyakorolhatják vallásukat. A település nevezetes épülete a védett parkkal övezett egykori Almássy-kastély, amelyben gyermekotthon működik. 1955 őszétől 1956. október 30-áig itt tartották házi őrizetben Mindszenty József bíboros hercegprímást, esztergomi érseket. Az emléktáblánál minden évben koszorúzási ünnepséget tartanak. A szlovák önkormányzat elnöke Pápainé Laczkovszki Zsuzsanna, helyettese Harmati Lászlóné, tagok 2006 és 2010 között Papp Éva, Szabó János, 2010 óta Hugyecz Krisztina és Kovács Józsefné.

The village of about 700 residents is located in Lókos-Stream valley, between the hills of Cserhát. The first written record remained from 1268. The settlement was abandoned during the Turkish occupation, but by the end of the 17th century it was mentioned as inhabited place in the documents. After the Rákóczi-rebellion the decimated population was completed by Slovak settlers from Penc and Kosd. The intellectual and material history of the Slovaks has been consciously preserved. Older generation wears folk costumes also nowadays. The local traditions are presented during the annually organized vintage and wedding parades and minority days. A local folk-historical collection opened in 2000 presents an eight-member family from years 1920/30, but old furniture and typical everyday tools can be seen as well. The village disposes with modern kindergarten and primary school, the Slovak language is taught in both of them. The believers can practice their religion in Catholic and Lutheran churches, and there is chapel for the Baptists as well. Famous building of the village is the Almássy castle, which operates currently as a children's home. Cardinal and archbishop of Esztergom Mindszenty József was held here in house arrest between autumn 1955 and 30th October 1956. The memorial tablet is wreathed every year. President of the Slovak Minority Government is Pápainé Laczkovszki Zsuzsanna, her deputy is Harmati Lászlóné. Between 2006 and 2010 the members were Papp Éva and Szabó János, since 2010 the members has been Hugyecz Krisztina and Kovács Józsefné.

KIRTŤ – ERDŐKÜRT

Obec nesie meno podľa kmeňa, ktorý založil túto usadlosť. Podobne ako inde v Novohrade, aj sem prišli Slováci na územie vyplienené Turkmi, a to v rokoch 1688-1700 z okolia Zvolena a Banskej Bystrice. Okrem niekoľkých remeselníkov to boli prevažne roľníci. Už vtedy boli evanjelici a katolíci v rovnakom počte.

Slovenské priezviská a slovenské zemepisné názvy sú v obci prítomné aj v súčasnosti. Mená na pomníku obetí 1. a 2. svetovej vojny svedčia o tom, že väčšina z nich bola slovenskej národnosti.

Pre obec je charakteristický kroj obyvateľov povodia Galgy. V Kirti sa podarilo zozbierať a spracovať ľudové zvyky, ako je spracovanie ľanu, páračky, obaračky, vianočné i svadobné zvyky a tak ich zachrániť pre budúce generácie. Od roku 1970 pôsobia v obci dve folklórne skupiny, ktoré majú v repertoári tu najšie piesne a tance.

Najznámejšími miestnymi podujatiami sú festival polovských chutí, galaprogram školy, deň dôchodcov a stretnutie s krajanmi, ktorí sa počas výmeny obyvateľstva presťahovali na Slovensko.

V miestnej materskej a základnej škole sa vyučuje slovenský jazyk.

Slovenská národnostná samospráva sa založila v roku 1994. Jej predsedom bol Jozef Budai, ktorý sa spolu so svojou manželkou navždy zapísal do dejín Kirtú ako neúnavný a oduševnený organizátor, zberateľ a predstaviteľ slovenskej národnosti. V súčasnosti je predsedom slovenskej národnostnej samosprávy Zoltán Havjár, členmi sú Estera Bodová, Jozef Budai a Anita Hegedúsová.

A 600 körüli lakosú falu nevében viseli a honfoglaló Kürt törzs nevét. A török hódoltság idején elnéptelenedett, a benépesítésre az 1688-1700-as években került sor. Ekkor érkeztek ide szlovák telepések valószínűleg Zólyom és Besztercebánya környékéről. A lakosság nagy része – néhány iparost, bognárt cipészt kivéve – földműveléssel foglalkozott s fele-fele arányban oszlott meg evangélikusokra és katolikusokra. A szlovák gyökerek földrajzi elnevezésekben és családnevekben napjainkban is fellelhetők. Az első és második világháborús emlékműre került áldozatok többsége is szlovák anyanyelvű volt. A településre a Galga menti palóc viselet a jellemző. A népszokások – kenderfeldolgozás, tollfosztás, lakodalmas, szüreti felvonulás, karácsony – jelentős hányadát videofelvételeken sikerült megmenteni az utókorra. Az ének-, zene- és táncanyagot az 1970 óta működő pávakör tagjai és az ifjúsági hagyományörző csoportok életetik tovább. Manapság a palóc ízek fesztiválja, a pávakör szereplése, az iskolások gálaműsora és a nyugdíjasok napja számít a községben kiemelkedő eseménynek. A település óvodájában és általános iskolájában jelenleg is folyik szlovák nyelvoktatás. A szlovák nemzetiségi önkormányzat 1994-ben alakult. Első elnöke Budai József volt, aki felelősségével alapvetően meghatározta az erdőkürti szlovákság életét. A jelenlegi szlovák önkormányzat Havjár Zoltán elnökletével működik. Tagjai: Boda Károlyné, Budai József és Hegedűs Anita.

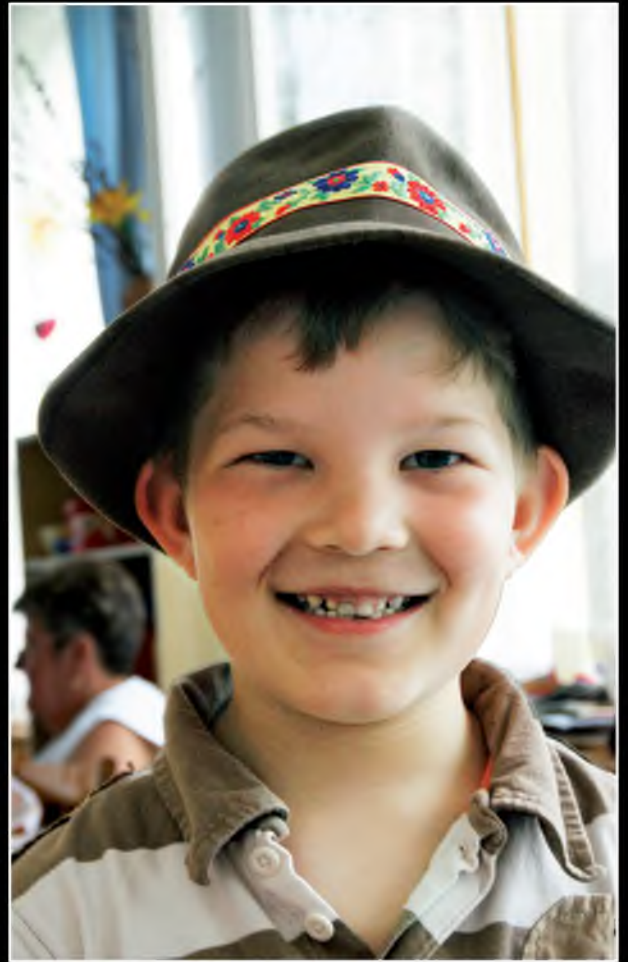
The village with around 600 inhabitants bears in its name the name of the conquering tribe Kürt. It was abandoned during the Turkish occupation; the colonization took place in years 1688-1700. Slovak settlers arrived here likely from the surroundings of Zvolen and Banská Bystrica. The majority of the population – with the exception of some craftsmen, cobblers or cartwrights – dealt with farming. Half of them were Catholics, the other half Lutherans. The Slovak roots can be discovered in the geographical and family names until nowadays. The mother tongue of most of the victims whose name is listed on the monument of the First and Second World War was Slovak. The characteristic costume for the village is the Palóc of Galgamente. The biggest part of the folk customs, such as working with hemp, plucking of feathers, wedding, vintage parade or Christmas, were saved on video recordings for posterity. Songs, music and dances are cherished by the local folk group and youth traditional groups from 1970. Nowadays the Festival of Palóc flavors, performances of the folk group, school gala, the Day of Pensioners are the most prominent events in the village. Teaching of Slovak language is part of the educational program in kindergartens and primary schools. The Slovak Minority Government was founded in 1994 and its president was Budai József until 2010. The leader of the current board is Havjár Zoltán, members are: Boda Károlyné, Budai József and Hegedűs Anita.

LEGÍND – LEGÉND

Obec ležiaca na juhozápade Novohradskej župy má 550 obyvateľov. Po veľkej morovej epidémii sem po roku 1645 prišli aj obyvatelia slovenského pôvodu.

Významnými slovenskými osobnosťami, ktoré tu pôsobili, boli evanjelickí farári Juraj Farkaš a Žigmund Paulíny-Tóth, autor Šlabikára, učebnice pre cirkevné školy, ktorá vyšla tlačou roku 1804.

V obci pôsobia dve folklórne skupiny. Vedú ich Mária Szavliková Mária Mandová.

Slovenské národnostné podujatia – národnostný deň, obračkový sprievod, adventné popoludnie, stávanie betlehemu a slovenské Vianoce.

Miestnu základnú školu, v ktorej sa vyučovala slovenčina, v roku 2003 zatvorili. Dnes žiaci dochádzajú do školy v susednej Níži, kde prebieha výučba slovenského jazyka.

V materskej škole sú slovenské zamestnania.

V dedine je evanjelický a katolícky kostol, dva kaštiele a kúria.

Slovenská národnostná samospráva vznikla v roku 2002. Odvtedy je jej predsedníčkou učiteľka, slovenčinárka Csilla Mezeiová. Členovia sú Júlia Szekeresová, Sererafin Fehér a Atila Koczár.

Az ötszázötven lakosú község Nógrád megye délnyugati részén található. A települést az Árpád korban alapították. Az 1645-ös pestis járvány után költöztették ide a mai szlovákok őseit is. Kiemelkedő szlovák származású személyiségeknek számítanak Farkas György és Pauliny-Tóth Zsigmond ágostai evangélikus lelkészek. Napjainkban két hagyományörző kórus is van a faluban. Vezetők: Szavlik Jánosné és Manda Lászlóné. Szlovák vonatkozású eseménynek (is) számít a nemzetiségi nap, a szüreti felvonulás, az adventi délután, a bethlehem-állítás és a karácsony. Az iskola 2003-ban megszűnt, szlovák nemzetiségi óvoda viszont működik. A községben több templom és kastély is található. 2002 óta van szlovák önkormányzat. Azóta elnöke Mezei Csilla pedagógus. A 2002 és 2013 közötti tagok: Csampa Balázs, Fehér Szerafin, Koczár Attila, Nagyné Kökény Anna és Szekeres Antalné.

The village with 550 inhabitants is located in south-western part of Nógrád. The settlement was founded in the Árpád era. The ancestors of the Slovaks moved here after the plague in 1645. Famous Lutheran pastors Farkas György and Pauliny-Tóth Zsigmond were born here. There are currently two traditional choirs in the village: their leaders are Szavlik Jánosné and Manda Lászlóné. The Nationality Day, the Vintage Parade, the Advent Afternoon, the adjustment of the Betlehem and Christmas are (also) Slovak-related events. The school closed in 2003; however, the Slovak kindergarten is still opened. There are several churches and castles in the village. The Slovak Minority Government was established in 2002 under the leadership of teacher Mezei Csilla. Members between 2002 and 2013 were: Csampa Balázs, Fehér Szerafin, Koczár Attila, Nagyné Kökény Anna and Szekeres Antalné.

LUCINA – LUCFALVA

V údolí potoka Malá Zádva, len pár kilometrov od župného mesta, leží malebná dedinka Lucina. Žije tu 900 obyvateľov. Názov obce Lúcin sa spomína v listine z 13. storočia. Po tureckých vpádoch bola úplne vyľudnená. Ožila až po príchode Slovákov z Oravskej, Liptovskej a Zvolenskej stolice začiatkom 18. storočia. V histórii miestneho slovenského kultúrneho života zohrala významnú rolu miestna knižnica, slovenská národnostná škola, miestny spevokol a tanečný spolok pod vedením Jána Krajcsiho, Pirošky Gyöngyösiovej a Otílie Almásiovej. V roku 2001 zriadili v Lucine miestny národopisný dom. Významnou osobnosťou obce bol výtvarník Ján Mušto, ktorého dielo Strom života - ako pamiatku na slovenských predkov - je možné obdivovať v miestnej škole. V základnej škole sa vyučuje slovenský jazyk od roku 1949, kým v materskej škole od roku 1969. Žiaci sa každoročne zúčastňujú na rôznych slovenských národnostných prehlídkach, súťažiach, v táboroch a škole v prírode. Miestny cirkevný spevokol má vo svojom repertoári aj slovenské piesne. Raz mesačne sa konajú slovenské bohoslužby. V roku 1994 tu pôsobila slovenská obecná samospráva – ako jedna z mála v krajine. V súčasnosti pôsobí v obci slovenská národnostná samospráva. Vedie ju Katarína Völgyesiová Pribisánová, členovia sú Piroška Gyöngyösiová, Štefánia Kazincziová Némethová, Hajnalka Cserényiová.

A Kis-Zagyva völgyében található községnek több mint 900 lakosa van. A falu neve Lucin alakban már a 13. században előfordult egy oklevélben. A település a tatárjárás idején elpusztult, majd a 16. században ismét lakatlanná vált. A 18. század elején Árva, Liptó és Zólyom vármegyékből származó szlovákokkal telepítették újra. A helyi kulturális élet szempontjából fontos volt a szlovák nyelvű könyvtár létesítése, a szlovák énekkar és táncsoport megalakítása Krajcsi János és Gyöngyösi Sándorné, majd Almási Istvánné vezetésével. A helyi szlovák népköltészeti alkotások egy része Lami István szerkesztésében más hazai gyűjtéssel együtt nyomtatásban is megjelent. A 2001-ben létrehozott faluház a szlovákság tárgyi emlékeit őrzi. Lucfalva régmúltjáról mesél Mustó János festőművész „Életfa” című pannója – nagyméretű táblaképe – amelyen szülőfalujának, az ősöknek állít emléket. Az iskolában 1949/50-től, az óvodában 1969 óta folyamatos a szlovák anyanyelvű oktatás. A tanulók két évtizede vesznek részt hazai, majd szlovákiai nyári olvasótáborokban. A községi rendezvényeken az óvoda és az iskola szlovák nyelvű programokkal is szerepel. Az utóbbiakban az evangélikus egyház énekkara szlovákul is szerepel és havonta egyszer újra van szlovák nyelvű istentisztelet. A szlovák települési önkormányzat 1994-ben jött létre, elnöke Pribisán Teréz volt. A jelenlegi szlovák nemzetiségi önkormányzat Völgyesiné Pribisán Katalin elnökletével működik. Tagok: Gyöngyösi Sándorné, Kazincziné Németh Stefánia és Cserényi Andrásné.

The village with more than 900 inhabitants is located in Little-Zagyva Valley. The name of the village occurred in a document as Lucin in the 13th century. The settlement was destroyed during the Mongol invasion; in the 16th century it became uninhabited once again. It was repopulated with Slovaks from counties Orava, Liptov and Zvolen. It was crucial for the local cultural life to establish a Slovak library, choir and dance group under the leadership of Krajcsi János and Gyöngyösi Sándorné; later this role belonged to Almási Istvánné. Some pieces of the local Slovak folk poetry edited by Lami István were published together with other local collections. The Community House established in 2001 preserves the local Slovak relics. A large table picture called “Tree of Life” painted by Mustó János pays tribute to the ancestors and his homeland. The Slovak language has been continuously taught in the school since 1949/1950 and in the kindergarten since 1969. The students have participated at domestic and Slovak reading camps for 20 years. The kindergarten and the school participate at the local events with Slovak programs. The same is true for the choir of the Slovak Lutheran Church; there is holy mass held in Slovak language once per month. The Slovak Minority Government has been established in 1994, president was Pribisán Teréz. The current board is headed by Völgyesiné Pribisán Katalin. Members are: Gyöngyösi Sándorné, Kazincziné Németh Stefánia and Cserényi Andrásné

MALÁ NÁNA – KISNÁNA

Malá Nána je obec na úpätí pohoria Matra v susednej Hevešskej župe. Má 1000 obyvateľov. Jej história je úzko spätá s históriou hradu Nána. Po viacnásobnom vyplenení Turkmi sa usadlosť definitívna zaľudnila v roku 1716. Ako prví sem prišli slovenskí osadníci z Oravy, neskôr z Gemerskej a Novohradskej stolice. Prevažná väčšina obyvateľov je dodnes rímskokatolíckeho vierovyznania. V tradičnom sedliackom dome zriadili národopisné múzeum. Zariadenie tvoria niekdajšie úžitkové predmety. Miestnu folklórnu skupinu Perla Matry založili v roku 1985 z iniciatívy Márie Hugyeczovej. Dnes ju vedie vynikajúci gitarista – majster ľudového umenia Alexander Szőke. Zachováva miestne slovenské a maďarské ľudové tradície a zvyky. V škole sa nevyučuje slovenský jazyk. Predsedom slovenskej národnostnej samosprávy bol od roku 1994 až do svojej smrti (2011) Michal Hliva. Teraz stojí na čele zboru Gizela Csehová, podpredsedníčkou je Eva Jobbiková a členkami sú Margita Jurecsková a Zuzanna Lakatosová.

A mintegy 1100 lelkes mátraaljai település a szomszédos Heves megyében található. Története a középkorban szorosan összekötődött Nána várának históriájával. Többszöri megsemmisülés után 1716-ban történt meg a falu újabb, immár végleges betelepítése. Először Árva megyéből, a későbbiekben még nagyobb számban Gömör és Nógrád vármegye falvaiból érkeztek szlovák telepesek. A lakosság a mai napig túlnyomórészt római katolikus vallású. A Béke u. 1. sz. alatti lakóház tájmúzeumként funkcionál. Berendezését a kishánai szlovákok által egykoron használt tárgyak alkotják. A Mátragyöngye Hagyományörző Népdalkör – amely Szőke Sándor nivódijas citeraművész vezetésével működik – 1985-ben alakult és azóta élte a szlovák és magyar folklórkincs értékeit. A dalosok ruhája az eredeti népi viseletet formázza. A szlovák tradíciók továbbélését a gasztronómiai örökség ápolása is szolgálja. A szlovák kisebbségi önkormányzat 1994-ben alakult, elnöke 2011-ben bekövetkezett haláláig Hliva Mihály volt. Jelenleg a szlovák nemzetiségi önkormányzat elnöki tiszteit Cseh Józsefné tölti be. Elnökhelyettes: Jobbik Lászlóné, képviselő: Jurecska Jánosné és Lakatos Lászlóné.

The settlement with about 1100 inhabitants is located in the neighbouring Heves County. In the Middle Age its history was closely connected with the Castle of Nána. After being annihilated couple of times, the final settlement of the village took place in 1716. The Slovak settlers arrived first from Árva County, and then more and more came from the villages of Gömör and Nógrád. Nowadays the population is dominantly Catholic. The house under 1. Béke út operates as regional museum. It was equipped by the Slovaks from Kishána with tools they once used. The Mátragyöngye Traditional Choir – which is managed by Szőke Sándor, who was awarded for excellence – was established in 1985 and has kept the values of the Hungarian and Slovak folklore. The costumes of the singers were made on the basis of the traditional folk costumes. Cherishing the culinary heritage serves the survival of the Slovak traditions as well. The Slovak Minority Government was formed in 1994; the leader was Hliva Mihály until his death in 2011. The current president is Cseh Józsefné, her deputy is Jobbik Lászlóné. The members are: Jurecska Jánosné and Lakatos Lászlóné.

OKLEVÉL

Mátragyöngye Szlovák Nemzetiségi Népdalkör
Kisnána
Szöke Sándor
vezetésével a

KÖDELLIK A MÁTRA
REGIONÁLIS NÉPZENI TALÁLKOZÓ
ÉS ORSZÁGOS CITERAZENEKARI
FESTIVÁLON

nyújtott sikeres szereplésért.

Eger, 2013. június 1-2.

Méry Margit
a műsor igazgatója

Winkler Zoltán
szervező, Csernák István
Egeri Nemzeti Színház

De Alföldy-Bersei István
a műsor elnöke

Bergnyó Kriszta
KÖRFA munkatársa

EGER

Szabó Viola
a műsor igazgatója

Kovács Katalin
szervező, Tóth Katalin
a Művelődési Központ igazgatója

HUNGÁRIA TURIZMUS ÉS KÜLVETELI MINISZTERISÉG

NÍŽA – NÉZSA

Obec v západnej časti Novohradu má 1200 obyvateľov. V 18. storočí sa do Turkmí spustošenej usadlosti presídlili Slováci predovšetkým z Liptovskej, Oravskej a Zvolenskej stolice. Jedným z prvých osídlencov bol Mathias Styveo, ktorý organizoval presídlenie Slovákov zo severných území krajiny. V miestnom cintoríne na náhrobných krížoch z 19. storočia sa dodnes zachovali slovenské nápisy. Nížania popri svojich folklórnych hodnotách opatrujú ako klenot svoj osobitý kroj, ktorý možno vidieť na významnejších podujatiach, akými sú napríklad oberačkové slávnosti. Od roku 1970 pôsobí v obci zmiešaný spevácky zbor, ktorý ešte aj dnes na bohoslužbách spieva slovenské cirkevné piesne. Jeho zakladateľkou a vedúcou bola dlhé roky Mária Szarková. Prevažná väčšina obyvateľov je rímskokatolíckeho vierovyznania. Od roku 1990 mimoriadne aktívne pôsobí v Níži slovenský národnostný klub Jasienka pod vedením Gity Szobonyovej. Slovenský jazyk sa vyučuje v materskej i v základnej škole, ktorá sídli v krásnom kaštieli, ktorý kedysi patril rodine Reviczkyovcov. Predsedníčkou prvej slovenskej národnostnej samosprávy, ktorá vznikla v roku 1994, bola Marta Barnová. Terajší zbor vedie Zuzana Kucserová, členkami sú Mária Petyeráková, Gita Szobonyová a Viera Zacharová.

Az 1200 lakosú nyugat-nógrádi község már a honfoglalás előtt lakott hely volt. A 18. században a török uralom után megmaradt magyarok mellé földműves, állattenyésztő szlovákok települtek főként Liptó, Zólyom és Árva megyékből, valamint Észak-Nógrád túlnépesedett falvaiból. A temető régi sírkövei között manapság is láthatók 19. századból származó szlovák feliratok. A község folklorisztikus értékei között a sajátos népviseletet is számon tartják. Nagyobb rendezvényeken – elsősorban a szüreti felvonulásokon – még mindig megjelennek ezek az öltözékek. 1970-ben alakult a községben vegyes kórus, amely ünnepek alkalmával, szlovák miséken ma is előad szlovák és magyar dalokat, egyházi énekeket. 1990-től működik a szlovák Jasienky Klub. A gyermekintézményekben, óvodában, iskolában van szlovák nyelvű oktatás, nevelés. A szlovák kisebbségi önkormányzatnak 1994-től Barna Márta volt az elnöke. A jelenlegi szlovák nemzetiségi önkormányzat Kucsera Andrásné elnökletével tevékenykedik. Tagjai: Petyerák Mária, Szobonya Istvánné és Zachar Kázmérné.

The village with 1200 inhabitants located in Western-Nógrád was inhabited even before the settlement of the Hungarians in Hungary. In the 18th century, after the Turkish domination farmer and rancher Slovaks settled here mainly from regions Liptov, Zvolen, Orava and overpeopled villages of Northern-Nógrád. In the cemetery there are still Slovak titles on some ancient tombstones from the 19th century. The particular folk costumes are well-known among the folk values of the village. They are still present on the larger events – especially vintage parades. There is a mixed choir, which performs Hungarian, Slovak and church songs on the feasts, was founded in 1970. Club Jasienky was established in 1990. The Slovak language is taught both in the kindergarten and school. The president of the Slovak Minority Government was Barna Márta since 1994. The current president is Kucsera Andrásné, members are: Petyerák Mária, Szobonya Istvánné and Zachar Kázmérné.

NOVOHRAD – NÓGRÁD

Obec, podľa ktorej sa pomenovala celá župa, má 1600 obyvateľov.

Rumovská hradu si pamätajú dobu Arpádovcov. Kráľ Štefan ustanovil Novohrad za stoličné sídlo. Zlatý vek prežívala obec počas panovania kráľa Mateja. Slovenskí osadníci sem prišli obnoviť život na území spustošenom Turkmi.

Známym miestnym rodákom je jezuita, literárny historik András Spangár (1678-1744). Slovenské stopy nachádzame v priezviskách i v pamätihodnostiach.

Napr. na kalvárii je kaplnka z konca 19. storočia, ktorú reštaurovali v roku 1993. Nachádza sa v nej pieta vyrezaná z jediného kusa dreva, ktorú sem priniesli v polovici 18. storočia slovenskí predkovia dnešných obyvateľov.

V obci sa nachádza slovenský národopisný dom, ktorý postavili v roku 1900. V reštaurovanej budove je umiestnená zbierka miestnych poľnohospodárskych i remeselníckych nástrojov a výrobkov, krojov a predmetov tradičnej ľudovej kultúry.

Miestna folklórna skupina Srdce Novohradu spolu s obecným klubom za zachovávanie ľudových tradícií chránia svoje vzácne kultúrne dedičstvo.

Organizujú rad podujatí, ako sú jesenne slávnosti, svadobné zvyky, obecný deň či dedinské Vianoce.

Po niekoľkoročnej prestávke sa v materskej škole znovu vyučuje slovenský jazyk. V základnej škole sa slovenčina prestala vyučovať.

Slovenská národnostná samospráva pôsobí v obci Novohrad od roku 2010. Predsedníčkou je Tünde Debreczeniová Králiková, členovia sú Ružena Mária Keresztesová, Mariana Lévaiová a Atila Rezsák.

A megye névadó településének mintegy 1600 lakosa van. Vára már Árpád idejében fennállott. István király megyeszékhellyé tette, fénykorát Mátyás idejében élte. Szlovák telepések a török uralom idején kihalt népesség pótlására érkeztek északról. A település jeles szülötte Spangár András (1678-1744) jezsuita hitszónok, korabeli irodalomtörténész. A szlovák jellegzetességek a családi nevekben, egyházi és világi épületekben is fellelhetők. A kálvária-dombi, 19. század végén épült, 1993-ban helyreállított kápolna nevezetessége az egy fából kifaragott Piéta, amelyet még a szlovák ősök hoztak magukkal az 1700-as évek derekán szülőföldjükről, Sasvár zarándokhelyről. Az 1900-as évek elején épült, majd a konkrét célra átalakított szlovák tájházban a helyi paraszti élet múltjának használati eszközei, népviseletei, népszokásai idéződnek fel. A Nógrád Szíve Hagyományörző Baráti Kör felnőtt és gyermekcsoportja valamint a község hagyományörző klubja összefogva ápolja és adja át az új generációknak a tradíciókat. Ennek jegyében rendezik évente az őszi vigalmat. 2011-ben lett testvérfalu a szlovákiai Felsőtúr. Karácsonykor magyarul és szlovákul köszöntik a lakosságot. Két éve újra tanítják a szlovákot az óvodában. Nemzetiségi önkormányzat 2010-től működik. Elnök: Debreczeniné Králik Tünde, tagok: Keresztesné Rózsa Mária, Lévai Marianna, Rezsák Attila.

The eponym village of the county has around 1600 inhabitants. Its castle already existed in the Árpád era. It became county seat under king István, however, its golden age can be determined under the reign of Mátyás. After the Turkish occupation Slovak settlers arrived from the north to replace the extinct population. A famous Jesuit preacher and literary historian was born here (1678-1744). The Slovak features still exists in the family names, ecclesiastical and secular buildings as well. The sight of the chapel built on the Cavalry Hill in 19th century and restored in 1993 is a wooden Pieta, which was brought here by the Slovak ancestors in the 1700's from their homeland, pilgrimage site Sasvár. The country house, which was built in the beginning of 1900's and then modified for specific aims, contains various things which refer to the folk traditions, costumes and tools of the local peasant life. The traditions are cherished and passed to the new generations by the children and adult section of the traditional folk group Heart of Nógrád. The program Autumn Feast is organized annually in this spirit. In 2011 the Slovak Felsőtúr and Nógrád became twin-villages. During the Christmas the inhabitants are greeted in Hungarian and Slovak as well. The Slovak has been taught for two years again. The minority government was established in 2010. President is Debreczeniné Králik Tünde, members are: Keresztesné Rózsa Mária, Lévai Marianna and Rezsák Attila.

PUSTABERKI – PUSZTABERKI

Osada ležiaca v západnej časti Novohradskej župy má 140 obyvateľov. V 14. storočí sa na dlhé obdobie vyľudnila. Noví osadníci sem prišli až v 18. storočí a lokalitu nazvali Berkipuszta. Usadili sa tu slovenské rodiny katolíckeho i evanjelického vierovyznania z okolia Nových Zámkov. Zaoberali sa pôdohospodárstvom a chovaním dobytká. Rákócziho ulicu dodnes volajú Tótsor. V obci nepôsobí žiadny kultúrny súbor. Na miestne národnostné podujatia však pozývajú slovenské národnostné skupiny. Základná ani materská škola tu nie je, ani nikdy nebola. Prvá slovenská národnostná samospráva vznikla v obci v roku 1998, jej predsedom bol Karol Beluczky. Terajším predsedom je Karol Árpás, členmi sú Alexander Brindza, Štefan Együd a Eva Marsovszká.

Nyugat-Nógrád illetve Börzsönyalja kis települése mindössze 140 lelket számlál. A 14. századi hosszú időre elnéptelenedett, majd Berkipuszta néven a 18. században népesült be újra. Az evangélikus és római katolikus vallású szlovák lakosok a faluba Érsekújvár környékéről érkeztek, földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozó kétféle munkások voltak. A Rákóczi utat népisen még ma is „Tótsornak” hívják. A községben nem működik hagyományörző együttes, egy-egy ünnepségen azonban közreműködnek nemzetiségi énekkarok vagy táncsoportok. Szlovák anyanyelvű óvoda vagy iskola korábban sem volt, ma sincs. Az első helyi szlovák nemzetiségi önkormányzat 1998-ban alakult. Beluczky Károly elnökletével. Jelenleg Árpás Károly tölti be ezt a tisztséget. Tagok: Brindza Sándor, Együd István és Marsovszky Éva.

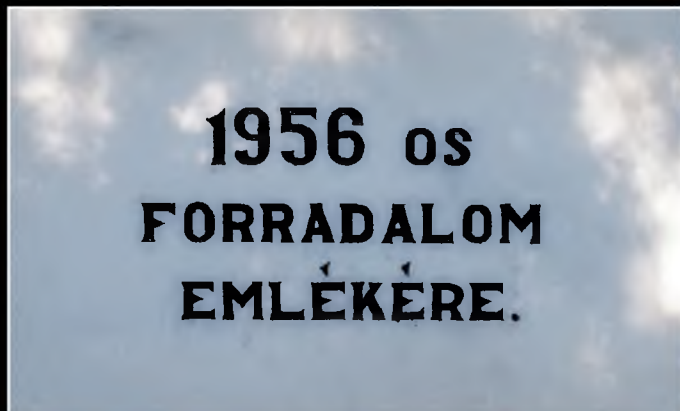
The village located in Western-Nógrád under Börzsöny has only 140 inhabitants. In the 14th century it was abandoned for a long time, however, it became inhabited 400 years later. The Lutheran and Catholic Slovak settlers, who mainly dealt with agriculture and stock-raising, arrived from the surroundings of Nové Zámky. The folksy name of Rákóczi Street is still “Tótsor”. The settlement doesn’t have traditional group, however, they always invite gentilitia choirs or dance groups. The village has neither Slovak kindergarten nor school. The first local Slovak Minority Government was established in 1998 by Beluczky Károly. The current president is Árpás Károly, members are: Brindza Sándor, Együd István and Marsovszky Éva.

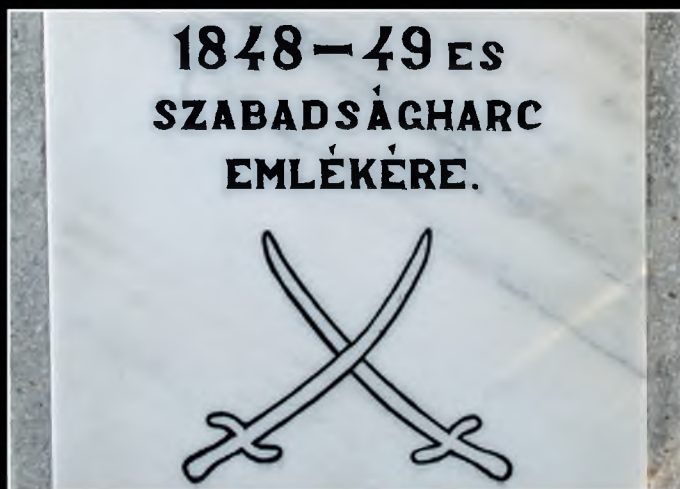

A II. VILÁGHÁBORÚ
ÁLDOZATAIMAK
EMLEKÉRE
BENKŐ ISTVÁN
STYEVKÓ JÁNOS

1956 OS
FORRADALOM
EMLEKÉRE.

1848-49 ES
SZABADSÁGHARC
EMLEKÉRE.

RÉTŠÁG – RÉTSÁG

Je malé mestečko s tritisíc obyvateľmi. Je strediskom západného Novohradu, leží na dôležitej dopravnej osi. Obyvatelia slovenskej národnosti sa do mesta prisťahovali z viacerých okolitých slovenských národnostných obcí. Od roku 1970 tu pôsobila regionálna slovenská národnostná knižnica, ktorá pravidelne organizovala slovenské konferencie, jazykové a čitateľské tábory, jazykové kurzy a slovenské národnostné stretnutia. Žiaľ, v súčasnosti už neexistuje. V roku 2002 sa v meste založila slovenská folklórna skupina, ktorá v tradičných krojoch a za sprievodu harmoniky vystupuje na kultúrnych podujatiach. Miestna slovenská samospráva vznikla v roku 1996, jej predsedom bol Michal Hesz. K jeho menu sa viaže aj organizovanie jazdeckých pretekov, na ktorých sa zúčastňujú aj slovenskí jazdci. Významné podujatia: Národnostné dni, stretnutie detských národnostných súborov, slovenské jazykové kurzy, poznávacie zájazdy na Slovensko. Od roku 2002 je predsedníčkou miestnej slovenskej samosprávy Silvia Glücková Salgaiová. Členkami sú Magdaléna Gyurcsiková Feketeová, Mária Szikorová a Sztruhárová. V roku 2009 udelilo mesto slovenskej národnostnej samospráve vyznamenanie Pro urbe.

A mintegy 3000 fős kisváros Nyugat-Nógrád központja, fontos közlekedési útvonalon fekszik. Nevét 1393-ban említik először az oklevelekben. A szlovákság a környező falvakból házasságkötéssel, beköltözéssel került Rétságra. Az 1970-es évektől a térségben szlovák nemzetiségi báziskönyvtár működött s figyelemre méltó nemzetiségi programok – így olvasótáborokat, konferenciák, nyelvtanfolyamok, tanulmányi kirándulások, találkozók – valósultak illetve valósulnak meg napjainkban is a nemzetiségi önkormányzat illetve a művelődési központ szervezésében. A 2002-ben alakult szlovák vegyes kar hagyományos viseletben harmonika kísérettel lép fel. A vegyes karban a Zúgófa Néptánc Egyesület néhány fiatal táncosa is részt vesz. A helyi kisebbségi szlovák önkormányzat 1997-ban alakult Hesz Mihály elnökletével. Az ő nevéhez fűződik az augusztusi Penny-kupa lovasversenyek megszervezése. A résztvevők között szép számmal akadnak szlovák versenyzők is. A szlovák nemzetiségi önkormányzat jelenlegi elnöke 2002-től Glückné Salgai Szilvia. Tagok: Gyurcsikné Fekete Magdolna és Szikora Istvánné. Utóbbi helyére 2012-ben Sztruhár Istvánné került. Rétság városa 2009-ben Pro Urbe-díjat adományozott a nemzetiségi önkormányzatnak.

The small town with 3000 inhabitants is known as centre of Western-Nógrád and is located on an important transport route. Its name was mentioned first in diplomas in 1393. The Slovaks settled into the city often through wedding. There was a Slovak Nationality Library from 1970' and the minority government has organized with the cultural centre remarkable programs, such as literary camps, conferences, language courses, excursions or meetings. The mixed choir founded in 2002 performs in traditional costumes, accompanied by accordion. Several members of the Folk Ensemble Zúgófa are members of the choir. The local Slovak Minority Government was established in 1997 under the leadership of Hesz Mihály. He organizes horse races called Penny Cup in every august. There are several Slovak competitors among the participants. The current president of the Slovak Minority Government has been Glückné Salga Szilvia since 2002. Members are: Gyurcsikné Fekete Magdolna and Szikora Istvánné. The latter was replaced by Sztruhár Istvánné in 2013. The government was awarded by the city of Rétság with Pro Urbe Award.

**GÖRGEY ARTÚR
EMLEKÉRE**

KI A SZABADSÁGHARC SORÁN
1849. JANUÁR 7-ÉN
A RÉTSÁGI PLÉBÁNIÁN
SZÁLLT MEG

ÁLLÍTTATTA A KULTÚRA LOVAGRENDJE

ŠALGÓTARJÁN – SALGÓTARJÁN

Šalgótarján vyhlásili za mesto v roku 1922. Je sídlom Novohradskej župy. Slováci sem prišli počas priemyselného rozmachu po roku 1867. Rozvoj hneďouhoľných baní, sklárstva a hutníctva si vyžadoval nové pracovné sily. Tak prichádzali do mesta robotníci hlavne z Gemera, Spiša, ale aj zo Zvolenskej, Liptovskej a Bystrickej stolice. Časť z nich sa na jar vracala domov, aby sa na jeseň vrátila, kým druhá časť sa vďaka zlepšujúcej sa sociálnej politike spolu s celou rodinou natrvalo usadila v meste. Najviac obyvateľov slovenskej národnosti žilo v meste koncom 19. storočia. Do roku 1918 bola v Šalgótarjáne jednojazyčná slovenská škola. Prítomnosť Slovákov v meste zohrávala dôležitú úlohu vo formovaní spoločenského, kultúrneho a športového života. Po Trianone zanikla výučba slovenčiny, jazyk používali len v rodinách. História šalgótarjánskych Slovákov písomne spracovala Dr. Zuzana Bódiová.

Dolinka je najobľúbenejším výletným miestom tunajších obyvateľov. Jazyk slovenský sa v Šalgótarjáne nevyučuje.

V záujme zachovania slovenskej identity v meste veľmi veľa urobila a aj v súčasnosti robí tu žijúca Ruženka Egyedová Baráneková, ktorá je dlhé roky predsedníčkou Zväzu Slovákov v Maďarsku. Na chránení hudobného dedičstva slovenskej národnosti sa výrazne podieľa ľudová hudba Svrčkovci. Okrem slovenskej národnostnej samosprávy sa na organizovaní slovenského národnostného života v meste významne podieľajú Spolok šalgótarjánskych Slovákov a ich priateľov na čele s Jozefom Homogom a Župná knižnica Bálinta Balassiho, riaditeľkou ktorej je Eva Molnárová.

V meste od roku 2005 usporadúvajú viacdnové slovenské a folkové dni, regionálny slovenský deň, slovenský mesiac, v rámci ktorého organizujú výstavy a stretnutia so spisovateľmi a v roku 2012 bolo mimoriadnym podujatím účinkovanie Štátnej opery z Banskej Bystrice s operou Nabucco.

Slovenská národnostná samospráva vznikla v roku 1998. Jej predsedníčkou bola Terézia Pribisánová. Už tretie volebné obdobie je predsedom zboru Ferdinand Egyed, podpredsedom je Ľudovít Kriskó a členmi Zuzana Verebélyiová a Peter Egyed.

Nógrád megye székhelyére, az 1922-ben várossá nyilvánított Salgótarjánba az 1867-es kiegyezést követő ipari fellendülés eredményeként kerültek szlovák anyanyelvű munkavállalók. A szénbányászkodásra települő vas-, fém- és üvegipari ágazatok olyan munkaerő-keresletet inspiráltak, amelyek kielégítésére a határon túli szak-, segéd- és betanított munkásokra is szükség volt. A szlovákok főként a Gömör-Szepesi érchegység környékéről, valamint Liptó, Zólyom és Besztrece megyéből érkeztek. Egy részük kétlaki volt – azaz tavasszal hazament lakóhelyére – más részük viszont – köszönhetően a helyi vállalatok bővülő, javuló szociálpolitikájának – családotul telepedett itt le. A legtöbb szlovák származású lakos a 19. század legvégén élt, dolgozott Salgótarjában. Éveken át az iskolákban szlovákul is tanítottak. A gyökereket vert szlovákság fontos szerepet játszott a fejlődő település arculatának formálásában, kulturális és sportéletében. Trianon után megszűnt az szlovák nyelvű oktatás, a nyelv visszaszorult a magánéletbe. A város kedvelt kirándulóhelye a mai napig őrzi a szlovák eredetű Dolinka nevet. Szlovák nyelvet oktató óvoda és iskola nincs a városban. Nagyon sokat tesz a szlovák identitástudat megőrzéséért a Szlovákiából áttelepült dr. Egyedné Baránek Ruzsenka, a Magyarországi Szlovákok Szövetségének elnöke. A salgótarjáni székhelyű Tücsök népzenei együttes a szlovák folklór hagyományainak őrzésében is szerepet vállal. 2013-ban már kilencedik alkalommal rendezik meg a Tarjáni Folk- és Szlovák Napokat. A szlovák nemzetiségi önkormányzat 1998-ban alakult. Akkori elnöke Pribisán Teréz volt. Jelenleg dr. Egyed Ferdinánd az elnök, Kriskó Lajos az alelnök. Tagok: Verebélyi Károlyné és Egyed Péter.

The seat of Nógrád County became city in 1922. Slovak workers moved here during the industrial boom after the Austro-Hungarian Compromise in 1867. The iron, metal and glass industries based on coal mining created a labour-demand which inspired the foreign skilled and semi-skilled workers to work here. The Slovaks settled in mainly from hills of Gemer-Szepes and counties Liptov, Zvolen and Bystrica. Part of them went home at spring, however, another part settled down with their families thanks to the improving social policy of the companies. The most of the Slovaks lived and worked in Salgótarján at the end of the 19th century. The Slovak language was taught at schools for years. The settled Slovaks played important role in shaping the image of the city, cultural and sport life as well. After Trianon the education of the Slovak language was terminated, it was pushed back into the everyday life. A popular tourist site of the city still bears a Slovak-originated name Dolinka. The Slovak is taught neither in kindergartens, nor in schools. The president of the Association of Hungarian Slovaks, Dr. Egyedné Baránek Ruzsenka, who settled here from Slovakia, highly contributes to the preservation of the Slovak identity. The Crickets Folk Ensemble plays an important role in retaining the traditions of Slovak folklore as well. In 2013 the Slovak and Folk Days were organized for the 9th time. The Slovak Minority Government was founded in 1998 with president Pribisán Teréz. The current president is dr. Egyed Ferdinánd, member are: Kriskó Lajos (vice-president) Verebélyi Károlyné and Egyed Péter.

ŠÁMŠONHÁZ – SÁMSONHÁZA

Šámsonház leží v údolí Malej Zad'vy. Obec, ktorá má dnes 300 obyvateľov, dostala podľa legendy meno po majiteľovi panstva Šámsonovi. Legenda hovorí aj o tom, že on dal postaviť na vršku pri dedine hrad Biely kameň. Po ústupe tureckých dobyvateľov obec osídlili Slováci zo Zvolenskej stolice. Hlavným dozorcóm miestnej evanjelickej cirkvi bol počas svojej emigrácie v Turíne Lajos Kossuth, ktorý túto funkciu prijal listom zo 6. apríla 1871. Túto udalosť pripomína v obci busta Lajosa Kossutha, autorom ktorej je sochár Sándor Erdei. Slovenské kultúrne dedičstvo si obyvatelia obce veľmi vážia. Svedčí o tom aj zaujímavé dedinské múzeum, resp. slovenská kuchyňa. V zachovávaní slovenských tradícií zohráva významnú úlohu pávi krúžok Hruštičke a folklórna skupina Koleso, ktorú už roky vedie predseda miestnej slovenskej národnostnej samosprávy Pavol Bukrán. Poslancami sú Annamária Matušová, Gyöngyi Képesová, Bajnoková a Michal Demen.

A Kis-Zagyva völgyében, az Országos Kéktúra útvonala mellett fekvő alig 300 lelket számláló település a legenda szerint a 12. század elején a vidéket bitórló főúrról, Sámsonról kapta a nevét. A szájhagyomány szerint ő építtette a falu mögé magasodó hegyen Fehérkő várát is. Az erődítmény romjainak feltárása 2004-ben kezdődött meg. A községet máig nagyrészt a török hódoltság után betelepült szlovákság utódai lakják. A helyi evangélikus egyház főfelügyelője turini emigrációja idején Kossuth Lajos volt, aki 1871. április 6-án kelt levelében fogadta el e tisztséget. Erre emlékeztet Erdei Sándor szobrászművész 2002-ben felavatott Kossuth-mellszobra. A faluból Nagybárkány felé kivezető út jobb oldalán földtörténeti értékű kőfejtő található, amely a Kelet-Cserhát Tájvédelmi Körzet része. Az itt élő szlovák lakosság múltjának, korábbi életmódjának, szokásainak emlékeit híven őrzi a faluház pincéjében 2005-ben berendezett szlovák konyha. A Rákóczi u. 42. sz. alatti bemutatóhely bejelentkezéssel látogatható. A szlovák hagyományok őrzésében fontos szerepet tölt be a Bukrán Pál által vezetett Koleso együttes, aki egyben a helyi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat elnöke is.

The village located in the Valley of Kis-Zagyva, near the route National Blue Tour. According to a legend, the settlement with 300 inhabitants was named after Samson, a noble who owned this land at the beginning of the 12th century. They say the he built the castle Fehérkő on the nearby mountain. The excavation of the castle ruins started in 2004. The village is mostly inhabited by the descendants of the Slovaks, who settled down after the Turkish occupation. The superintendent of the local Lutheran church was during his emigration in Torino Kossuth Lajos, who accepted this post in his letter dated on 6th April 1876. The bust from sculptor Sándor Erdei inaugurated in 2002 points out this fact. There is a historical quarry on the right side of the road to Nagybárkány, which is part of the East-Cserhát Nature Conservation Area. The Slovak kitchen of the local Village House preserves the memories of the traditional lifestyle, past and customs of the Slovaks living here. The showroom located under Rákóczi Street 42. can be visited after registration. Folk group Koleso plays an important role in preservation of the Slovak Traditions. The president of the Slovak Minority Government is Bukrán Pál.

Tisztelt Wladar János
 ur lelkész urának
 Sámsonháza

A Sámsonházi ágostoni hitves evangélikus Egyház gyűlési
 március 17-iki határozata, melyel az az Egyház Székhelypé-
 jébe megváltásértam Tisztelettel lelkész ur Mártus 16-ka
 levelének kérelmében kéremhez jött
 Van szerencsém az vártam mutatott bírálatom
 bármely kálomra jelensem
 E vádatam megismerésének sokinson, s t. l.
 jes kérséggel elfogadom, csak azé vágnálva, hogy a szánkivess,
 melyek Házam politikai, vidéknyai által kárhertatva vagyok,
 meg nem enged, hogy az Egyház javának előmozdításához,
 oly hatályosan hozzájárulhassak, mint azé szésem óhajtam
 De a mit és mennyire a körülményekhez képest
 annom lehetni, azé széles kérséggel felajánlom, a mit
 is lehetneve ézenem magamat, Jászolencs Vándor
 nak, ha engem hívenek egyházi s iskolai ügyei és székügyei
 felől ézenem felvilágosítani millőrtataniul
 Hála közönségem megújítása melles van azé
 rencsem hírvonni eszeveléssel, szőrelésim jelen
 teni s magamat Tisztelettel Vándor s az Egyház gyűlés
 jönnimléte ajánlom
 Kelt Súrntán, Claszoragban April 6-án 1871
 Kossuth Lajos

ŠÁPOV – NÓGRÁDSÁP

Šáпов je dedinka obklopená vrchmi západného Cserhátu. Dnešný názov dostala v roku 1928, keď sa dve pôvodne samostatné obce Horný a Dolný Šáпов zlučili. Dnes má približne 1000 obyvateľov. Významnou historickou pamiatkou je gotický kostol zo 14. storočia, ako aj zvonica z 19. storočia, na priečelí ktorej sú slnečné hodiny. Po ústupe Turkov prišli na toto územie slovenské rodiny z Liptovskej a Turčianskej stolice. Dodnes sa zachovali v obci pôvodné slovenské priezviská. V 19. storočí boli významnými osobnosťami evanjelický farár Endre Podhorszky a kantor Ferenc Tuppany, rodák z Banskej Štiavnice. V roku 1950 bol riaditeľom školy Árpád Bocz, ktorý vyučoval slovenčinu. Jeho meno nesie školská nadácia. Slovenský jazyk sa vyučuje v materskej i v základnej škole. V roku 2002 sa založil v škole slovenský dramatický krúžok a v obci pôsobí slovenská spevácka skupina. Veľkým kultúrnym podujatím je tzv. Šáповské kultúrne leto a obočkový sprievod. V miestnom sedliackom dome je zriadené slovenské národopisné múzeum. Slovenská národnostná samospráva pôsobí v Šáповe od roku 2002, jej predsedníčkou je Anna Matyová Lamiová, učiteľka, ktorá je najvýznamnejšou predstaviteľkou a organizátorkou slovenského kultúrneho života v obci. Členkami zboru sú Marianna Kucserová, Anna Lieszkovszká a Eva Sztanková Steflíková.

A Nyugat-Cserhát dombjai által körülvett mintegy ezer fős település eredetileg két különálló falu – Alsó- és Felsőszáp – volt, amelyet 1928-ban egyesítettek. A község jeles műemléke a 14. századból származó gótikus stílusú római katolikus templom. Ugyancsak műemlék a 19. századi harangtorony, homlokzatán napórával. A török hódoltság idején kihalt vagy eltávozott népesség pótlására Liptó és Túróc vármegyéből érkeztek szlovákok. Az egykoron betelepültekre számos mai családnév is utal. A település kiemelkedő személyisége volt a 19. században a Trencsényből származott Podharszky Endre századi plébános és az ugyanakkor élt selmeci születésű Tuppany Ferenc kántortanító. Az 1950-es években a szlovákokat is tanító Bocz Árpád volt az iskola igazgatója. Az ő nevét jelenleg is őrzi az iskola alapítványa. A szlovák nyelvet mind az iskolában mind az óvodában manapság is oktatják szakemberek közreműködésével. 2002-ben alakult az iskolai szlovák színjátszó kör s ugyanekkor jött létre a községi dalkör, amelynek műsorán egyaránt szerepelnek szlovák és magyar dalok például a „Sápi kulturális nyár” című rendezvényen vagy a szüreti programokon. Az önkormányzat 2012-ben vásárolt egy parasztházat, amelyet tájház céljaira újítanak fel. A helyi szlovák nemzetiségi önkormányzat 2002-től működik mindmáig Matyóné Lami Anna elnökletével, aki a helyi szlovák nemzetiségi élet meghatározó egyénisége. A képviselők soraiban a következők kaptak helyet: Bogdáné Szabó Katalin, Füle Zoltánné, Garamszegi Istvánné, Kucsera Józsefné, Lieszkovszki Anna, Sztankó Pálné, Sztankóné Steflík Éva.

Surrounded by the hills of Western-Cserhát, the village with 1000 inhabitants was originally separated in two parts – Alsó- and Felsőszáp, they were reunited in 1928. The prominent monument of the village is the Roman-Catholic church built in gothic style in the 14th century. Another monument is a bell tower with a sundial on the facade from the 19th century. To replace the extinct or relocated inhabitants during the Turkish domination, Slovak settlers moved here from counties Turiec and Liptov. Many family names refer to the ancient immigrants. In the 19th century, a prominent person of the village was priest Podharszky Endre together with cantor Tuppany Ferenc, who lived in the same time. In the 50's, the director of the school was Bocz Árpád, who is the eponym of the school's foundation. The Slovak language has been taught both in school and kindergarten with the assistance of professional teachers. The Slovak school drama club was established together with the local choir in 2002, which performs Slovak and Hungarian songs as well, for example at the event Cultural Summer of Sáp or vintage programs. In 2013 the government bought a farm house, which has been renovated with aim to become a country house. The local Slovak Minority Government has been established in 2002 under the leadership of Matyóné Lami Anna. Members were and are: Bogdáné Szabó Katalin, Füle Zoltánné, Garamszegi Istvánné, Kucsera Józsefné, Lieszkovszki Anna, Sztankó Pálné and Sztankóné Steflík Éva.

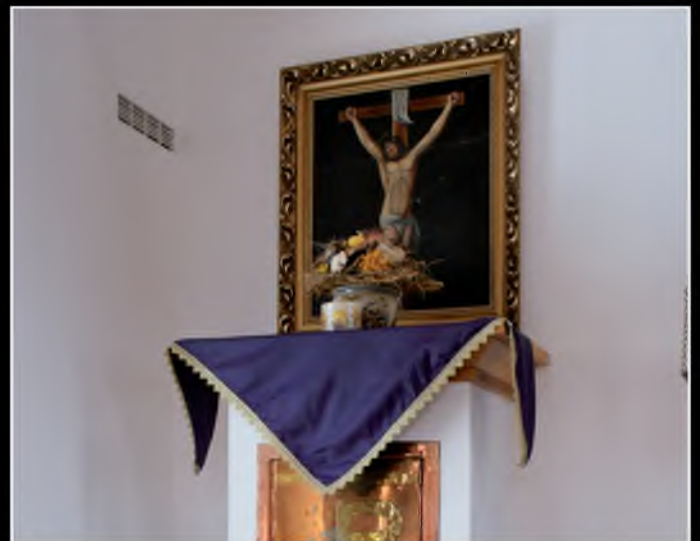
SUCHÁ HUTA – MÁTRAALMÁS

Malá horská dedinka v severnej časti pohoria Matra je administratívne pričlenená k obci Szuha. Slovenskí usadlíci sem prišli koncom 18. storočia. Prevažne to boli zruční majstri, ktorí vynikali vo všetkých remeslách spojených s drevom. Okrem toho pracovali aj v sklárňach. O tom svedčí aj starý názov obce, ktorá bola do roku 1962 samostatná ako Suchá Huta. Až potom dostala dnešné maďarské meno Mátraalmás. V tejto dnes už rekreačnej osade žije len vyše sto pôvodných obyvateľov, prevažne patria k staršej generácii. Dôchodkyne tvoria aj v súčasnosti aktívnu folklórnu skupinu a sú hrdé na svoju kultúru a slovenské korene. Významnou osobnosťou obce je Zuzana Storková, ktorá po desaťročia zbierala a zapisovala všetky informácie o histórii osady a jej obyvateľov. Je zakladateľkou miestneho slovenského klubu, organizátorkou mnohých slovenských podujatí. V roku 2011 odovzdali v obci do používania pekné námestíčko a prírodný amfiteáter, ktorý je dejiskom rôznych kultúrnych podujatí miestnej slovenskej národnostnej samosprávy a Združenia za Mátraalmás. Predsedom slovenského voleného zboru je Štefan Peták, podpredsedom Nándor Stork a členmi sú Zsolt Gembiczki a Marianna Storková.

A szép természeti, egészséges klimatikus környezetben fekvő kis üdülőfalu közigazgatásilag Szuhához tartozik. A szlovák – és más nemzetiségű – lakosság a 18. század végén települt ide. Általában ügyes kezű mesteremberek voltak, sok mindennel – ami a fával kapcsolatos – foglalkoztak, üveghutákat is működtettek. Erre utal a régi, önálló településrész 1962-ig érvényben lévő Szuhahuta neve is. Az őslakosok mai leszármazottai már százan sincsenek, időskorúak az asszonykórus tagjai is, de büszkék múltjukra és törekednek őrizni a régi tradíciókat. Stork Györgyné, aki a mátraalmási szlovákság kiemelkedő képviselője, a helyi szlovák klub és hagyományörző csoport alapítója és vezetője. Kéziratban örökölte meg azokat az ismereteket, emlékeket, amelyeket évtizedeken át összegyűjtött a faluról, lakóiról. A főteret 2011-ben parkosították és kialakítottak egy szabadtéri színpadot is, ahol a Mátraalmásért Egyesület és a helyi nemzetiségi önkormányzat együttműködésében rendeznek a szlovák kulturális hagyományokat is őrző programokat. A szlovák önkormányzat elnöke Peták István, helyettese Stork Nándor, tagjai: Gembiczki Zsolt és Stork Marianna.

The small holiday village surrounded by beautiful natural and healthy environment belongs administratively to Szuha. The inhabitants of Slovak and other nationalities settled here at the end of the 18th century. In general, they were skilful craftsmen; they were dealing with wood and glassworks as well. The name of an old part of village Szuhahuta refers to this, which existed until 1962. There are hardly 100 descendants of the ancestors in the village; the members of the women's choir are old as well, but they are proud of their past and try to preserve their traditions. For example Stork Györgyné depicted all the knowledge and memories about the village and its inhabitants she's collected for decades in a manuscript. The main square was landscaped in 2011 and an open-air theatre was built. The Association for Mátraalmás organizes cultural programs that preserve Slovak tradition in cooperation with the local minority government. The president of the Slovak Minority Government is Peták István, his deputy is Stork Nándor. Members are: Gembiczki Zsolt and Stork Marianna.

SUDICE – SZÜGY

Obec Sudice s 1500 obyvateľmi sa nachádza 3 km od Balašských Ďarmôt. Sudice patria k najstarším evanjelickým osadám tohto regiónu. Zachovali sa písomné zmienky o obci z roku 1577. V hlásení o návšteve biskupa z roku 1657 sa hovorí o dobre organizovanej miestnej cirkvi a cirkevnej škole. Chránenou kultúrnou pamiatkou je evanjelický barokový kostol z 18. storočia. Od polovice 18. storočia až do roku 1790 boli Sudice sídlom Novohradskej župy. Stoličné zhromaždenie zasadalo v Kubinyiho kaštieli, z ktorého sa dodnes zachovali len dve strážne veže. V jednej z nich sídli v súčasnosti obecný úrad. Na pamiatku obetí I. a II. svetovej vojny postavili na nádvorí pamätník, autorom ktorého je sochár Attila Bobály. Na vybudovanie pomníka finančne prispela aj miestna slovenská národnostná samospráva. Slovenskú históriu obce pripomínajú nápisy na náhrobných kameňoch, ako aj veľmi pekná a bohatá zbierka v miestnom dedinskom múzeu. V materskej škole vedú zamestnania v slovenskom jazyku. V moderne zariadenej budove miestnej školy sa slovenský jazyk nevyučuje. V dedine od roku 1992 pôsobí ženská spevácka skupina, ktorú vedie Katarína Marczinková. Hlavnou organizátorkou miestneho slovenského národnostného života je Katarína Plevová, ktorá bola aj predsedníčkou Slovenskej národnostnej samosprávy Novohradskej župy. Katarína Plevová už roky vedie miestnu slovenskú národnostnú samosprávu. Podpredsedom zboru je Pavol Osztrozics a členmi Mária Zimmermannová a Ladislav Faludí.

A mintegy 1500 lakosú község Balassagyarmattól alig három kilométerre található. Szügy a vidék egyik legrégebbi evangélikus települése: 1577-től élnek itt e vallás követői. Az 1657-es lutheránus püspöki látogatás jól szervezett egyházközségről és felekezeti iskoláról tett említést. Védett műemlék a 18. század vége felé épült barokk stílusú evangélikus templom. A település a 18. század közepétől 1790-ig Nógrád vármegye székhelye volt. A közgyűlések színhelye, a Kubinyi-kastély az idők során elpusztult, megmaradt viszont két őrtorony és a köztük lévő kőkapuzat. Az egyik őrtoronyban jelenleg a helyi polgármesteri hivatal működik. Az evangélikus temetőben szlovák feliratú sírok vannak. Az I. és a II. világháborúban sokan estek, a település az ő emlékükre a volt megyeháza udvarán állított emlékművet. Bobály Attila szobrászművész alkotásának költségeihez a szlovák önkormányzat is hozzájárult. A család- és földrajzi nevek is utalnak a helyi szlovákság múltjára. A falumúzeumot egy felújított népi lakóházban alakították ki. A gyűjteményben a palóc jellegű tárgyi emlékek, mezőgazdasági eszközök mellett a helyi szlovákságra jellemző berendezési tárgyak, hétköznapi és ünnepi viseletek is megtekinthetők. A községben nemzetiségi napköziotthonos óvodában oktatják a szlovák nyelvet. A szlovák kisebbségi illetve nemzetiségi önkormányzat a településen 1995 óta tevékenykedik. Elnöke: Pleva Mihályné, tagjai: Faludí László, Czimmermann Lászlóné és Osztrozics Pál.

The village with 1500 inhabitants is located only 3 kilometres from Balassagyarmat. Szügy is one of the oldest Lutheran settlements of the area; the followers of this religion live here since 1577. The visit of a Lutheran bishop in 1657 mentioned a well-organized parish and religious school. The Lutheran church built in Baroque style at the end of the 18th century is a protected monument. The village was the seat of Nógrád County from the middle of the 18th century until 1790. A place of the assemblies, the Kubinyi castle was destroyed over the years; however, two towers and a stone gate between them are still intact. The local government is located in one of the towers. Tombstones with Slovak titles can be found in the cemetery. A monument has been built on the courtyard in memory of those many who felt in the I. and II. World War. The local Slovak Minority Government also contributed to the costs of sculptor Bobály Attila. The family and geographical names refer to the past of local Slovaks as well. The village museum has been established in a renovated country house. The collection contains Palóc artifacts, agricultural equipment, tools referring to local Slovaks, casual and ceremonial costumes as well. The Slovak has been taught in the kindergarten. The Slovak Minority Government has been founded in 1995. The president is Pleva Mihályné, members are: Faludí László, Czimmermann Lászlóné and Osztrozics Pál.

TERANY – TERÉNY

Terany majú v súčasnosti 450 obyvateľov. Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1283. Slovenskí evanjelici prišli do osady na pozvanie Istvána Zichyho v roku 1686. Významné slovenské osobnosti sú duchovní Ján Váczi, Zoltán Polónyi a Hilda Gulácsiová Fabulyová. Zuzana Brozsová Oczotová bola tridsať rokov riaditeľkou miestnej materskej školy. V roku 2000 jej vyšla básnická zbierka Obrazy. Založila slovenský klub, ktorý sa dodnes významne podieľa na organizovaní slovenského národnostného života, ako aj na obnove a zariadovaní miestneho národopisného domu. Folklornú skupinu Koláčik vedie Kissová. Riaditeľkou školy je dlhé roky terajšia starostka obce Edita Brozsová. Obec je známa každoročným organizovaním Terianskych národnostných dní, dedinského dňa a oberačkových slávností. Nachádza sa tu múzeum magnetofónov a paličkovanej čipky. V materskej i základnej škole sa vyučuje slovenský jazyk. Predsedníčkou slovenskej národnostnej samosprávy bola v rokoch 1994-2010 evanjelická farárka Hilda Gulácsiová Fabulyová. Od roku 2010 je na čele slovenského voleného zboru Zuzana Oczotová, podpredsedníčkou je Eva Kuliková a členkami sú Ildika Oczotová Bujnyiková a Katarína Szandaiová Oczotová.

A ma mintegy 450 lakosú helységet 1283-ban említették először. Az evangélikus vallású szlovákokat Zichy István telepítette az adományul kapott Terénybe. A község kiemelkedő szlovák személyiségei közé sorolható Váczi János, aki 25 és Polónyi Zoltán, aki 30 évig szolgált lelkeszként az evangélikus egyházat. Ugyanezt tette Gulácsiné Fabulya Hilda 1993 és 2007 között. Oczot Pálné Brozsó Zsuzsanna három évtizeden át vezette a helyi óvodát, ahol szlovák nyelvű foglalkozásokat is tartott. 2000-ben megjelent „Képek – Obrazy” című magyar és szlovák nyelvű verseskötete. Az általa létrehozott szlovák klub tagjai aktív szerepet vállalnak a helyi tradíciók őrzésében, népi ételek elkészítésében, a változatos színvilágú és mintázatú viseletek, a sajátos népszokások ápolásában. A nemzetiségi tájház az itt élő szlovákok hagyományait mutatja be. A Kiss Mihályné vezetésével működő Kalácska népdalkör szlovák és magyar számokat egyaránt műsorára tűz. A község az elmúlt években művészeti rendezvényekkel és egyedi jellegű építményekkel is felhívta magára a figyelmet. Rendszeresen szerveznek nemzetiségi napot, tájházak napját, falunapot, szüreti felvonulást. Az óvodában és az iskolában tanítanak szlovák nyelvet. 1994-től 2010-ig a szlovák nemzetiségi önkormányzat elnöke Gulácsiné Fabulya Hilda volt. 2010-től Oczot Pálné tölti be ezt a tisztséget. Elnökhelyettes: Kulik Pálné, tagok: Oczotné Bujnyik Ildikó és Szandainé Oczot Katalin.

The village with currently 450 inhabitants was mentioned first time in 1283. The Slovaks were settled to Terény by Zichy István, who got the settlements as gift. Prominent persons of the village were Váczi János and Polónyi Zoltán, who served the Lutheran church as pastors for 25 and 30 years. The same was done by Gulácsiné Fabulya Hilda between 1993 and 2007. The local kindergarten was headed by Oczot Pálné Brozsó Zsuzsanna for three decades, where she taught the Slovak language. In 2000 she published her book of poetry "Képek-Obrazy", what means Pictures. The members of the Slovak Club founded by her play active role in preserving the local traditions, preparing of traditional meals, maintaining the various folk costumes and unique folk customs. The Nationality Country House presents the traditions of local Slovaks. The repertoire of folk choir Kalácska lead by Kiss Mihályné contains both Hungarian and Slovak songs. In the past years the village drew attention to itself with artistic events and unique art works as well. They regularly organize Nationality Day, Day o Country Houses, Village Day and Vintage Parade. The Slovak language has been taught both in kindergarten and school. Between 1994 and 2010 the president of the Slovak Minority Government was Gulácsiné Fabulya Hilda. From 2010 this post belongs to Oczot Pálné. Her deputy is Kulik Pálné, members are: Oczotné Bujnyik Ildikó and Szandainé Oczot Katalin.

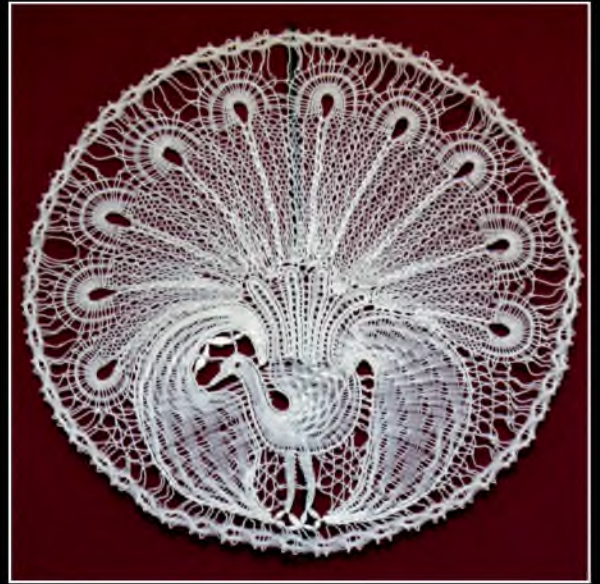

Öszentsége XVI. Benedek pápa
szívből adja **A**postoli **Á**ldását,
90 . születésnapja alkalmából
~ Terény, 1922. október 15. ~
Petrás **J**ózsefné
életére és munkájára, mint mennyei
kegyelmek zálogát.

Et Audibus Patricianis, etc
+ Félix del Blanco Nieto
Archiepiscopus
Ecclesiarum Curia Romana Pontificis

VEŇAREC – VANYARC

Prvé písomné zmienky o hrade rovnakého mena sa datujú do roku 1268. V súčasnosti má obec približne 1300 obyvateľov. Slováci z horného Novohradu a Zvolenskej stolice sa tu na Turkmi vyplienenom území usadili začiatkom 18. storočia.

Veňarec sa do širšieho spoločenského kultúrneho a politického povedomia krajiny dostal vďaka takým osobnostiam, akými boli rod Dessewffyovcov, hlavný župný notár Pál Veres a priekopníčka vzdelávania žien Hermina Veresová. Vo Veresovsko-Beniczkýovskej kúrii boli častými hosťami Kálmán Mikszáth, Imre Madách a Pál Szontágh. Výnimočnou osobnosťou tunajších Slovákov bola Anna Hugyeczová Szirácka, ktorá ako predsedníčka miestneho národného výboru a neskôr obecného úradu položila pevné základy zachovania jazykového a kultúrneho dedičstva Slovákov.

V roku 1973 založila miestnu folklórnu skupinu Rozmarín. Bola zakladateľkou slovenského klubu a v roku 1994 iniciovala založenie miestnej slovenskej národnostnej samosprávy. Na jej počesť Združenie hevešských a novohradských Slovákov a šalgótarjanska slovenská samospráva založili vyznamenanie pod názvom Na pamiatku Anny Hugyecovej. Výraznou slovenskou osobnosťou bola aj Judita Lászková Spániková. Dlhé roky viedla miestnu organizáciu Zväzu Slovákov v Maďarsku, bola členkou folklórnej skupiny a zhotovila mnoho krojovaných bábik, ktoré sú dnes umiestnené v národopisnom dome.

V práci veľmi známej a populárnej folklórnej skupiny Rozmarín spolu so svojimi dcérami Annou, Vierou a Žofiou zariadené pracuje miestna učiteľka slovenského jazyka Ružena Komjáthiová, detskú skupinu založila a už 20 rokov vedie Panni Vravušková.

Veňarec je široko-dáľeko známy haluškovým festivalom, riaditeľkou ktorého je miestna osvetová pracovníčka Terézia Nedeliczká. V súčasnosti je aj predsedníčkou Združenia hevešských a novohradských Slovákov.

V miestnej základnej škole sa vyučuje slovenčina. V materskej škole výučba zanikla, lebo sa nepodarilo obsadiť miesto slovenského pedagóga.

V obci je veľmi čulý slovenský kultúrny život. Veňarec má plodné kontakty so slovenskými obcami Hrušov, Dolná Strehová a Dobrá Niva. Počas roka sa tu koná veľa slovenských národnostných podujatí, najkrajšie sú Slovenské Vianoce. Predsedníčkou slovenskej národnostnej samosprávy je Ružena Komjáthiová, členmi sú Elena Feriková Jakusová, Pavol Lászka a Panni Vravušková.

A dél-nógrádi község hozzávetőlegesen 1300 főt számlál. Határában egykoron egy földvár állt, amelyet oklevél 1268-ban említett először. A török hódoltságot követően a 18. század elején érkeztek ide szlovák telepesek Felső-Nógrádból és Zólyom vármegyéből. Vanyarc a 19. században a Dessewffy-ak, valamint Veres Pál megyei főjegyző és Veres Pálné Beniczky Hermin, a magyar nőnevelés úttörője révén került be az ország politikai, kulturális vérkeringésébe. A Veres-Beniczky-kúriában többször megfordult Madách Imre, Szontágh Pál és Mikszáth Kálmán is. A helyi szlovákság kiemelkedő alakja volt Hugyecz Andrásné Sziráczki Anna, aki az elmúlt évtizedekben tanácselnökként, majd polgármesterként lerakta a máig élő hagyományörzés alapjait. 1973-ban pávakört alapított, amely a 20. évfordulón vette fel a Rozmarin nevet. Szlovák klubot alakított s 1994-ben kezdeményezte a helyi kisebbségi önkormányzat létrehozását is. Emlékére a Salgótarjáni Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat és a Nógrád-Hevesi Szlovák Egyesület díjat alapított. Ugyancsak meghatározó személyisége volt a szlovák nemzetiségi kultúrának Lászka Pálné Spányik Judit. Évekig elnöke volt a szlovák szervezetnek, énekelt a Rozmarinban, az általa varrt ruhák a viselettörténeti babamúzeumban láthatók. A táj- illetve alkotóház a 20. század eleji paraszti életvitel emlékeit mutatja be. A negyvenéves, többgenerációs Rozmarin Hagyományörző Együttest az Országos Szlovák Önkormányzat 2004-ben „Nemzetiségünkért”-díjban részesítette. Gazdag repertoárral rendelkezik, melynek vezetője Komjáthi Gáborné, aki Anna, Vera és Zsófi leányával példamutatóan dolgozik a vanyarci hagyományok megmaradásáért. A Guzsalyas gyermekcsoportot Vravuska Józsefné alapította több mint húsz éve. A falu legnagyobb immár messze földön híres rendezvénye a haluskafesztivál, melynek főszervezője Nedeliczki Terézia, aki egyben a Nógrádi-Hevesi Szlovákok Egyesületének az elnöke. Korszerű iskolában tanítják a szlovák nyelvet, az óvodában szakember hiányában megszűnt a szlovák nyelvoktatás. A szlovák nemzetiségi önkormányzat jelenlegi elnöke: Komjáthi Gáborné, tagjai Ferik Pálné Jakus Ilona, Lászka Pál és Vravuska Józsefné. Utóbbi három ciklusban elnök is volt.

The village located in Southern-Nógrád has approximately 1300 inhabitants. It was adjacent with an earthwork, which was mentioned in a diploma in 1268. After the Turkish occupation the Slovak settlers came here from Upper-Nógrád and Zvolen County. In the 19th century Vanyarc became an important part of the Hungarian political life thanks to

the Dessewffy family, county notary Veres Pál and Veres Pálné Beniczky Hermin, who played a pioneer role in the women education in Hungary. Madách Imre, Szontagh Pál and Mikszáth Kálmán visited the Veres-Beniczky mansion couple of times. A prominent person of the local Slovaks was Hügyecz Andrásné Sziráczki Anna, who as council president, then mayor laid down the principles of the still existing preservation of the traditions. In 1973 she established a folk group; it received the name Rozmarin on its 20th anniversary. She founded a Slovak club and in 1994 she initiated the creation of the local Slovak Minority Government as well. To commemorate, the Slovak Minority Government in Salgótarján and the Association of Slovaks in Nógrád-Heves created an award. Lászka Pálné Spányik Judit played was also an outstanding person of the Slovak culture. She was the president of the association for years; she sang in the Rozmarin, folk costumes created by her are exhibited in the costume-historical Baby Museum. The country house presents the relics of the peasant life on the beginning of the 20th century. The forty years old, multi-generational Rozmarin Folk Group has a rich repertoire. In 2004 it was awarded with "For Our Nationality Award" by the National Slovak Minority Government. The children folk group Guzsalyas was established by Vravuska Józsefné more than 20 years ago. A famous event of the village is the Haluska festival. The Slovak language is taught in the modern school; unfortunately it has been terminated in the kindergarten due to the lack of professionals. The president of the Slovak Minority Government is Komjáthi Gáborné, members are: Ferik Pálné Jakus Ilona, Lászka Pál and Vravuska Józsefné. The latter was president for three cycles.

OBSAH – TARTALOMJEGYZÉK

3	NAMIESTO ÚVODU – ELŐSZÓ HELYETT
4	DO VAŠEJ POZORNOSTI – AZ ÖNÖK FIGYELMÉBE
5	AGARD – ŐSAGÁRD
10	ALKÁR – MÁTRASZENTIMRE
16	BANKA – BÁNK
25	BÍR – BÉR
29	BOKOR – BOKOR
33	DENGELEG – EGYHÁZSDENGELEG
38	DOLNÉ PEŤANY – ALSÓPETÉNY
43	ERDŐTARČA – ERDŐTARCSA
47	GUTA – GALGAGUTA
53	HORNÉ PEŤANY – FELSŐPETÉNY
59	KIRŤ – ERDŐKÜRT
66	LEGÍND – LEGÉND
71	LUCINA – LUCFALVA
77	MALÁ NÁNA – KISNÁNA
82	NÍŽA – NÉZSA
88	NOVOHRAD – NÓGRÁD
93	PUSTABERKI – PUSZTABERKI
97	RÉTŠÁG – RÉTSÁG
101	ŠALGOTARJÁN – SALGÓTARJÁN
109	ŠÁMŠONHÁZ – SÁMSONHÁZA
114	ŠÁPOV – NÓGRÁDSÁP
120	SUCHÁ HUTA – MÁTRAALMÁS
125	SUDICE – SZÜGY
131	TERANY – TERÉNY
137	VEŇAREC – VANYARC

Three flags are displayed on poles against a dark background. From left to right: the flag of the Slovak Republic (white, blue, and red with a white cross and blue triangle), the flag of the European Union (blue with twelve gold stars), and the flag of Hungary (red, white, and green horizontal stripes).

„IDE VEK, KDE NÁRODY BUDÚ ŽIŤ'
A ZNÁŠAŤ SA SPOLOČNE.”

„KÖZELEG A KOR, AMELYBEN KÖLCSÖNÖS
MEGÉRTÉSSEN ÉLNEK MAJD A NEMZETEK.”

ĽUDOVÍT ŠTÚR
(1815–1856)